КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

(С В Е Т)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Советен Министрий Советен орган

Орган Чечено - Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР.

ГАЗЕТА АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ № 88 (4357). ШИНАРДИ, 2 июнь, 1970 ш. Мах 2 кап.

В. И. ЛЕНИН ВАЬ 100 ШУ ДИЗАРА ХЕТАЯЬ ДЕРРИГДУНЕН КАГИРХОЙ ВIАШАГIКХЕТАРЕ ДАКЪА ЛОАЦАРАШКА

Деза къона доттагIий!

Дег тIера моаршал ду аз шуга а шуга гIолла дерригачу дунен тIерчу демократически кагирхошна а.

Адамий вахаречу башха-дикачу событена — Владимир Ильич Ленин ваь 100 шу дизара хетадаьча шун вIашагIкхетаро тешал ду сийлахьволкхачу революционерен къахьегамхой баьччан вахари гIуллакхаши дуьнен тIерчу хьалхалеттача кагирхоша чIоаггIа леврхIаш хилара, Ленински тIехьаленца, марксизма-ленинизма идеяшца тIа-тIа, чIоагIагIа хьашт хилара.

Вай ленинска шеррача тоатодаш империализмана духьала лоаттабеча къовсама бIарччача фронтах дIабеттала демократически кагирхой. Шанжа ца хиннача тайпара чIоагIа кхоккаденлад Индокитаерча американски империализма бIехача тIема, Гаргарча Малхбоалеперча израильски агрессена духьала, кортамукъален боламаш тоIадара лелаеча империалистически политикана духьала дукханахьа кагирхоша лоаттаду къовсамаш.

Шоай паргIатен лоIами, демократи а прогресс а бахьан долаш къовсам лоаттабеш дола дерригa халкъаш хоадамболлаш хьаллацара кагирхой дегаш урауттаду ленински интернационализма идеяша.

Ленински васкеташкара Iомалуш кхетам эцаш я социализми коммунизми хьалъеш боахкарий къона тIехье, шоай дайи боккхагIболча вежарий революционни къахьегамеи сийле лакх а еш.

Оаш хьегача къих, деза доттагIий, къахьегача халкъа хьаштащ бахьан долаш, машар, демократи, социальни прогресс бахьан долаш лоаттабеча къовсамерча шун хьинарах, империализмана духьаларча тIема фронта цхьоагIон низи оаш чIоагIбарах тийша хургья дукхача хьале адамец кхоане, шун шоай кхоане.

Машара, къаман лоIама, социализма гIулакх бахьан долаш лоаттабеча къовсаме демократически кагирхой еррига отрядаша чакхдоахача гIулакхий цхьоагIо дIахо чIоагIъяра аьттув боаккхалба, деза къона доттагIий, шун вIашагIкхетаро!

Л. БРЕЖНЕВ.

ДИКА КИЙЧО Е КIИМАРСА

Льтте лелодераша Iопаьмато бежтокхаме гIулакх да элат чузцар. Из болх толанца чакхбаккхара заннакъа а йоаггIача тайпара кийче е эза. Цхьаннхе а цу гIулакхе де деваш дола хIама дита йиш яц ер воадам боцар ма дий ваша, ца доц, тIаьна вълча зIамига дар е дохна дар е лоархIаме да кIн марс болабелча, цудукъа дерриге а хьалкхе а кийчдаь хила деза.

Ка бола элат чузцара эша техника болаш а Нохч-ГIалгIайчен колхозашкеи совхозашкеи. Цар доладь е шертта элат чузца комбайнаш, маткаш, токзерашъергаш, копнецдергаш, кхьдерош.

Вай республика дукхаче боахамашка традици я хинна дIаттад кIимарс чакхбоаккхаьа элат чузца машенаш тоаь бааалуига. ДIалоча гуръь е къалла яттача боахамашка мутта хилар гIулакхаш. Сунжески района дукхача боахамашка аттане баьинаб из болх. Дукха комбайнаш, маткаш, токзерашъергаш, кхьйоле механизмаш тоаь ваннай укказа, мутта тоьлама чакхбоел из болх цхьайолча кхьна районашка а. Еррига республика тьанйцена 1970 шера 10 май тIакхоачаш 64 процент комбайнаш кхоачка эрзакъ маре ца езаш кийча я.

Цхьабакъда массанахьа а даш гIулакхаш мутта. КIезига яц цу гIулакхе дикка тIехьаюсаш колхозаши совхозаши. Масала, Наьсарен района боахамашка 74 процент комбайнаш кхоачаш е тоаьдлакха я. Грозненски районе 52 процент комбайнаш а тоаянза, алахка кIезига сов гIа маре яц Шелал районе а тоаь кхьита комбайнаш.

Цу цифраш къьлоеш техникина ремонт аре темпаш дукхача боахамашка лоза хилари кIаьзза йе гIулакк латта комбайнаш хьнюра тоаь ярг ца хилари. Къьаьтте еле доагIа из 10 май тIакхоачаш тоаянза 26 комбайн тиннача Наьсарен района боахамах. Цул соаьгIа укх бетта тьаларча 15 дийнахь цхьанна а комбайн тоаьяц цига, хIаьта цу гIулакха боакке саготта болчоб тара бац цигарча боахамий кулгалхой а. Къыдиллагла леттац гIулакхаш Урус-Мартане а мутта цхьанца йолча кхьа районашка.

Соаьмарчул дикка къаьзагIа чузца доладе деза могаш да укх шера ка бола элат. Партийни, советски, юртбоахама органаш декхарийль я хIара боахама а «Сельхозтехника» объединена а ремонти белаш лакхача темпаш дола вIашгIехьдакка, еррига техника заннахьа тоаелга Iалаьца. Еррига мастерскиешка, цехашка, пхьеаьлешка, хIара бахе моттига дьлахе латта технологи юкъе а кхульеш, дика вIашгIехьбоаха беза болх. Из эгара хьалха механизаце специалистех, инженерах тийше да.

Ремонтин балаш тIакъаьдисара лоархIамо бахьан да кхоачам боцаш запасни оатталаш це хилар. Колхозийн совхозийн механизаторий боекьо а из гIулакк тоадарга «Сельхозтехникагарэ хьадаьга. Цхьабакъда дерриге а цу наькъаца кхоачашкургда аьние Iоашаше йиш яц ремонтининй. Шерра вIашгIехьдакка деза запасни оатталашта растараци ога, юрташарча рационализаторий изобретатели опытах, царга дукургденчок пайда эца беза.

Элат чузца техника сихха тоадеш ярш доаллаш доц гIулакх, да дешар да хIара машина шина Iоаццаш дика тоар. Цудукъа хIара оаттал, хIара узел дикита тоаю хьожаш тIальожаш лоаттабе беза. Массанагара а хьадека деза шевьадер дика долга, вIалла а чакхъаьнийта йиш яц сакат доаяла оаттал. Къаьстта теркаш тIебаьйта беза еррига тоаеш йоле комбайнаш цхьаькка а фийг Iебаьйтаргбоацаш килитара. Пайда эца мегаргба комбайнаш чал гамешн къастаергбоалаш тоаяра.

Дукхача шерашка Iоаьча опыто тьахьеккад элат потачни хьесапа чузцар пайдане хилар. Из де элат хьекла а сийда е доалашкаьчана хьагул а деш льтта ахар. Укх шера хIара боахама шерра пайде эцабеза цу прогрессивни метода. Из дергда комбайнаш тоаьашенаь заннахьа кхоачам хилар ча гулдергаш, цолешдергаш, льтте еха агрегаташ кийчйейя.

КIимарс сиха а элат ца дойташ а чакхбаккхара чIоаггIа лоархIаме да комбайнерий къахьегам нийса вIаштIехьбаккхар. ВIалла могийта йиш яц цар са тессача деза боад болланца болх белга. Цар шин сменаш болх баргбола гIулакх вIаштIехьдаккха деза. ТIаккха тоаро кургъя царга нормаш кхоачашъяйта, элат цIена хьашийта. Цудукъа боахамий кулгалхой декхар да еррига комбайнашка шин сменаш болх байтара, эша кадраш хилитар. Шоай специальностах болх беш болца комбайнераш учета эца а уж комбайнаш тIа хоашабе а беза.

Элат чузца машенаш тоарза соаьгIа, еррига колхозашка, совхозашка, «Сельхозтехнике», автобоахамашка заннахьа кийчъе еза транспортни средстваш. Эзараш машенаш курргъа элат кхашкара чуйухьаш, из заготовительни пункташа дIакхуьйлаш. Уж еррига а дика тоаь, хIатта цхьа бургит байтаргбоацаш кийчъяь хила еза. Дерригача боахамашка сихха кийчъе еза хьаттеш, элат Iодоаскада площадкаш, тоаде деза тарпаш, элат тIадетта механизмаш.

Элат чузца доладеннача заха автотранспорта болх наькъаш дика хиларах тийше хургба. Наькъаш тоадеча болхлой декхар да дерригa кхоачаре наькъаши тIаьши тоадар. Моттигашкарча Советий декхар да наькъаш тоадерий балха дикка тIакъьежам лоаттабар, оттаь заданеш заннахьа кхоачашъелга царгара хьедекар.

Дешний а бехктокхаме а декъараш да элат дIачуийдеча пункташта, элеваторий коллективашта тьакхашка леттар. Цар заннахьа кийчъе еза складаш, тарзаш, элат тIадотта а Iодоассаду а механизмаш. Цар сийлен декхар да кIимарс болабеннача хьалхарча деношка деза тьамбеацаш элат дIачуйидар, из ца таллийтари ца дойтари.

Май бутт хIаьза а байна боца а, дерригача боахамашка оттае еза, элат чузцара балкий графикаш. Уж уттаеча юкъе уза беза специалистех соагIа хьалха латта производственникаш, шерра пайда эца беза элат чузцара балаш чакхдоахача Iоаьча опытах. Партийни организацеша вIаштIехьдакха деза элат чузцара болхлой, колхозахой къахьегама дикагIа безам тIагIоргбола гIулакх.

КIимарска сихха кийчо яр да Даьхенна дукхагIа элат даора дезар.

МОСКВА. Хуецаш маьженаш уттаеча столицин центрех цаI — Ленински преме лауреата академика Б. В. Петровски кулгалду клинически экспериментальни хирурге Iилма-талкама институт. Дукха хи боацаш укхаза толаме чакхъяьккхай шийн тайпара операци — дийхка трансплантаци.

Инфекцени гойлатит аха лазар а долаш Балъница Апалаьевья ткъаь кхоь шу дяьнна увьхо К. Лазар сихха тIа-тIа заларгIа хулаш доагIар, лазаро ейп кхе клеткаш йоаш дIаювлар. Терапевтически средстваша кхы новкъостал ца а даь, Института Iилматоша сецам бир ункхочо цхьан юкъе кьайбай дийхк оттаде (кIаьна уттадар хьаший дийхк да).

Цхьан хана йир шийн операци — лорий цхьан бригада донора (хьайба) дийхк хьадоаккхар, шоллагIча уккхо кийчйора. Операци еча хана эулемача шленек организм Iоцiенъар духьа мутте пайда мIцаб искусственни мажь» яхача аппаратех.

Донорски орган цхьан юкъа къаьстта шийн тайпарча прибора чу термостата чу йиллай. Контрольни прибораша тьакъувзхар дийхк мел шелденнад, юкъара мел тIаьда да.

Полиэтиленех шодилгаша ункхочун дийхкие донора дийхки вIашагIоттадалнийтад операци еча хана. Уж вIашагIахоттаделийтад кIоаргга ворах чакхбоалача цIий лелача пхьарга гIолла.

33 минуте сага толхача маьженна меттаи болх баьб хьайба дийхко. Цу юкъа хьалхагIа санна лоарттIа болх бе доладелар ункхочун дийхк.

СУРТА ТIА: медицински Iилмай кандидат Н. А. Онищенко маьженаш — трансплантанташ чуядача термостата хьалхашка.

В. СОЗИНОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

РСФСР ЛАККХЕХЬАРА СОВЕТ ГУЛЪЯРАХ ДОЛА РСФСР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиумо сецам бу:

воахIаларгIа деожача Российски Советски Федеративни Социалистически Республика Лаккхехьарча Совета воахIлагIа сесси 1970 шера 30 июне гор. Москве гулъе.

РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель
М. ЯСНОВ.

РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь
Х. НЕШКОВ.

Москва, 1970 шера 29 май.

Нов. С.-Э. С. ИБРИЕВ Нохч - ГIалгIай АССР Министрий Совета маьхий отдела начальникалла хьожаварах дола НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиумо сецам бу:

Нов Ибриев Саид-Эмин Сайдаевич Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета маьхий отдела начальникалла хьожаве.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель
Н. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь
Г. СКЛОКИН.

гор. Грозный,
1970 шера 28 май.

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТАГА

ВЛКСМ XVI-ча съезда комсомольцашкара, мехкарча беррагача кагийча нахагари мехкаранкарен лег тIера беркал а оал, хоастам а бу хьамсарча Коммунистически партена, цун ленински Центральни Комитета наг сайна пар шоай йоакхо ярах, дани шоаш дьаллацарах, шовех тешам болларах.

Коммунистически парте дьаллаенца исторически котталонаш вьзай советски халкъо. Тохнамах чакхдаьннача цун кулгалца советски нахa тахан хкоачашку коммунизм хьалъяра чоалхапе лекхараш. Парти — из да вай замани хьехьал, сий, эздел. Коммунистически парте тешаме гIолчен резерва хиларал дезагIа а лоархIащ хIама дац комсомола.

ЦIакха а дергIоацача Ленина идеяш, вай Дахе дегIаахара еррига исторически этапашка цIакха а лакъаргдоашача коммунистий хьинаров деналон тIаува советски кагирхой, цар дегаш лоттаду бовргбоацача кхоллама дарца, творчествоца, къахьегача халкъа ираз бахьан долаш къовсам лоаттабарца болча доIамо. Эшаергбоацача ленински парте байрекхо тха дегаш урауттаду, керда деналера гIулакхаш карагIдуьлара тIехьехтхо.

Мехка комсомольцашен кагирхошен чIоаггIа е ма барра а хьаллоац КПСС Центральни Комитетен цун Политбюрон политически никъ а практически гIулакхаш а. Ленински комсомол, советски кагирхой массаго а доллача хIаман тIехь а коммунисташца ленински наькъагIа ухаргба. Шоай хьинареча къахьегамца сийлахь докхахача революционни гIулакха шоаш тешаме хилар хьа а хьухкхаш.

ЧIоаггIа дегаш тохаденна а долаш тIайайдар оала, XVI-ча съезда делегаташа, еррига комсомоло, берригача советски кагирхоша Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета дайта моаршал. Парте тха без мах баре, цун тхоах тешам боларо гIаддигад, курадьхад тха дегаш, кердача шазаца айбабь кагирхошта коммунистически кхетам балара дьахъе комсомола хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара хьалхара боккха бехкенлаха дархIарах бола тха сакхетам.

Къаьстта чIоагIа дегаш уразтта, хьинар вIаовна, творчество тоаенна балаш, къахьегаш, дешаш бо кагирхой Владимир Ильич Ленин ваь 100 шу дизача шера. Комсомоло шийн патриотически декхар лоархI къахьегамаш оасарла дакха болаш къахьегара тIехдика дошари, марксистско-ленински теори кIоарга Iомаелга. Общественни производства эффективность лаккхъара, къахьегама оасарле лаккхъара, технически прогресс бахьан лоаттабеча къовсама юкъеузз комсомольски организацеш кагирхой. Дани знанешта тIаккер, профессиеш эргайоахаш тоае гIертар, халкъа рузкъа, социалистически доалахье кхом беш лелавр, дисциплина йолаш, корта бола гIулакхана доахкаш хилар, дош лар хьиннача хиллийта гIертар санна дола гIулакхаш доахкаш хилара хIара зIамигта саган йолаш ноггIъестал ду комсомол.

Оаха партена дош лу, коммунизм хьалъяра кагирхой дикагIа тIоозаргболча тайпара комсомольски организацей болх вIашгIехьбаккха. Тха дерригa практически гIулакхаш дIахо йолача хана а хургла кагий нахи мехкарийн парте а халкъа а революционни, тIема, къахьегама традицей йизза йола тIехье кхиайтара, коммунизма кхелашта мутIахьа, чIоаггIа дог тийша хургболаш, классови сакхетам болаш, вахаре хулача хIаманна марксистско - ленински никъ лелабе. кагирхой хьакъехьа буржуазни пропаганда идеологически диверсеша моллагIа лерхIараш советски кагийча нахьен мехкарийн идейни позицей чIоагIал тIа деттальуш дохнлга вIаштIехьдаха хоаргдолаш хьакьхебара тIадерзадаь.

Оаха кхетаду, къона пионераш кхебара йоакхо ега комсомола веграа дохкагIа дола гIулакх хилар. Школаца, общественностаца цхьоагIо а долаш комсомоло дIахо а шоай социалистически Даьхен сийле лакхъе кийча бола патриоташ боаьш хьалкхеергьа кхувш йоагIа тIехье.

Комсомол, советски кагирхой массаза а тешаме хургба халкъий дохаргдоашача вежарашца долча доттагIала традицешта, пролетарски интернационализма традицешта. Оаха дIахо а чIоагIдергда социалистически мехкий кагирхошцара, дуьнен кагирхой вежарашха йолча союзашцара, беррагача прогрессивни кагирхошцара доттагIал, новкъостал а хергда, дьал а лоацаргба паргIатонеш кхьачарех тийша хIама долаш ца хилара тIехьара къовсамхой.

Советски кагирхоша эгIазаца эхь кхайкаду аттаьш бIаьшн эзараш болча нахa цIий Iоухийтача, истори чуря цIеррацен герзанен тIехьашкахьа юхакхостав гIертача империализмана.

XVI-ча съезда делегаташа берригача советски кагирхой цIерагIа дIакхайкаду шоай Дахьен паргIатон лоIами лорадеш болча Вьетнама турпалча кагирхошца шоай солидарность хилар, хоадамболлаш бехк ду Лаосен Камбоджен цIий Iоухийташ американски империалисташа леладу зуламаш, хьадеш беррига американски бIу Къулба-Малхбоален Азера арабоаккхалга.

Тха уйлаш, безам, тха оагIув израильски агрессоршта духьала латташ болча Iарбий мехкий кагирхошца ба. Тхо дог тийша да империалистически реакцен хьаьргъаьннача цун сионистски агентуран низаш эша а даь Iарбий халкъ котдаргхьлараг.

Империалистически низий оагIонгахьара машаре гIулакха кхерам хилар хьета а дем, комсомольцаш, беррига советски кагирхой кийча ба хьашт долча минута ноанхош дIахьалхашка а даьха Дьхен доазонаш лораде, машарен социализмин деза гIулакх лораде дIаотта.

Партена дош лу оаха, советски кагий нахa мехкарийн массаза а доллача хIаман тIехь а ленинизмана, сердал йоаргIоацача коммунизма идеалашта тешаме хургхиларах.

Парте ъьех, коммунизм хьалъяра хIанзарча этапе комсомольцашкарен комсомольцашкарен дIадех оаха керда дIадоладеча дерригача хIамашка чIоагIа сакхетам болаш, корта бола гIулакхаш леладен, лер тIа хулга. Хоршманашта хьалха КПСС Центральни Комитето дьхча кхайкарал тIа йоах: «Шуга, кагийча нахаген мехкарашкен бIайха ленински тIахьехам ба: коммунизме дIаха, керда, сийрда вахар хьадеча кердача къонача низашка хьинаре дакъа лаца Iомаелга». Партенна дош лу оаха, комсомола хьалхашка, советски кагирхошта хьалхашка оттадаь дерригa декхараш сийленца кхоачашдара тхоай низи хьинари кходере ца хиларах.

Ленина байракха кIал, Коммунистически парте кулгалца дIаьхалхашьахха гIоргда тхо — кердача котталонашта, коммунизмга.

Даькъала хийла Ленина хьаь Советски Союза Коммунистически парти!

Даькъала хийла коммунизм!

КЪОНАБАРИЙ ХЬИНАР — КОММУНИЗМАНА!

ВЛКСМ XVI-ча СЪЕЗДА РЕЗОЛЮЦИ

ХьалагIа хоам баьча тайпара, ВЛКСМ XVI-ча съездо массаве даьла а волаш резолюци тIайнцай «ВЛКСМ ЦК отчети ленински васкеташка хьежжа кагирхой хьалкхебара дакъьера комсомола декхараши» яхача докладах даьна. Цу тIа йоах:

Комсомольцаша, кагийча нахa, мехкараша массане даьла а волаш хьаллоац чуеси арахьарни КПСС-ей Советски правительствай политика. Отчетни юкъагIа комсомоло дерригa гIулакхаш парте XXIII-ча съезда, КПСС Центральни Комитета Пленумий, ВЛКСМ XV-ча съезда решенеш кхоачашъяра тIадерзадаь, коммунизм бахьан долаш дерригача халкъо лоаттабеча къовсамна айхха дувзадена хиннад.

Политически къахьегамен хьинар чIоаггIа айденна а болаш какъабалккхар советски кагирхой, белгалдоакх документа тIа, Владимир Ильич Ленин ваь 100 шу дизара. Юбилей евьяро къахьега хьахьекхар Ленина идеяш гIулакхаши толар, марксистско-ленински хьехам дерригача дуьнен тIа котталонна чакхбоалаш латтилга.

Съездо хьамсарча партенен Советски правительствайен дош лу комсомольцашен кагирхошен вай революционни, тIема, къахьегама традицеш еза лелаергхиларахи дIахо кхухьарглиларахи, вай общества материальни духовни рузкъаш дебалергхиларах.

ВЛКСМ ЦК отчети доклада ладийтIачул а из йийцачул а тIехьагIа Еррисоюзни Ленински Коммунистически Кагирхой Союза XVI-ча съездо сецам бу: парте комсомола хьалхашка оттадаь, кагирхошта коммунистически кхетам балара декхараш кхоачашдара тIадерзадаь ВЛКСМ Центральни Комитето чакхдаьха гIулакхаш къоабалде.

Резолюце тIа белгалдоакх, ВЛКСМ лоархIамегIара декхар ленински васкеташка хьежжа кагирхой хьалкхебелга, комсомольцашта, кагийча нахa, мехкарашта марксистско-ленински теори творчески караерзае, общественни вахарeра гIулакхаш классови никъа леладе новкъостал деля, массе оагIонахьара дегIабаькка нах, денал долаш са ца кходеш бола парте гIулакха тIехьaра, коммунизма котталонка тIехьара къовсамхой кийчбелга хилар.

1970 шера октябре 50 шу дуз В. И. Ленина, РКСМ III-ча съезде исторически къамаьл даь. Комсомола комитеташа цу денна дика кийчо яхза ярьяц, кхуш йоагIача тIехьенна кхетам баларах йола ленински идеяш практически кхоачаш мишта ю шерра дIаьхокха деза.

Резолюце тIа чIоагIа уйла тIайохийт дешара заведенешкарча кагирхошта идейни уйла дег чу йоссара.

Резолюце тIа белгалдоакх кагирхошта юкъе беча массово-политически балха чулоацам лаккхбалза, цун идейни лостам тоабалза бааг из хилар, кагийча нахa духовни дIадехараши цар хьашташи теркал а деш из бе безаш хилар. Коммунистически кхетам луш бу болх буржуазни идеологенам мовлапен машаб хургбоацаш хила беза. Хоадам боллаш юкхатоха еза кагирхой революционни энтузиазм мелъе, коммунистически идеалех бола тешам боабе. ДоккхагIдолча ноахала уж дукхьальоттабе гIерташ йола моастагIал дола пропаганда. Капитализмана халкъ гоама хилар хьагучадаха деза, социалистически строй, советски хьисапера вахара совленеш дIагойта еза. Буржуазни социалистически идеяшта юкъерча къовсаме моттиг яц нейтрализманен компромиссаштех. ХIара комсомольски организаци, хIара комсомолец декхарийла уз «теорега, программага, байракхага диллача» ка лулга хила йиш йолаш дац яхача ленински васкетаца хьалхоа лелаe.

Съездо белгалдоакх, Коммунистически парте опытаца, советски халкъа революционни, тIема, къахьегама традицешца кагий нахи мехкарийн хьалкхебара беча балха боккха лоархIам. Комсомола цIакха а дешала йиш йоацаш да ленински васкет — революционерий доккхагIолча ноахалий опыт эш кагирхошта.

Съездо комсомольски организацей лоархIамегIара декхар лоархI вай даьхен оборонни низ чIоагIбара дакъера Ленински комсомола сийлахь традицеш дIахо а дегIаххувлар.

Советски халкъий вежарашка доттагIал хургдола, интернационални цхьоагIо хургйола уйла дег чу йоссае еза кагирхошта комсомола комитеташа.

Кагий нахи мехкарийн дикача нравствени гIулакхех кхебе, коммунистически мовлла боарамаш къонача сага вахара правило а хинна дIаоттилга, цун гIулакхаши оамалаши цуга хьежжа хулга вIаштIехьдаккха гIерта еза комсомольски организацеш.

ВЛКСМ, белгалдоакх резолюце тIа, физкультуреи спорти дегIаххувлача керттера низ хила беза. Кагийча наьхен мехкарийн хIара дешнача вахара юкъекхахьа ела физически культура, цо кагирхой чикхIено тоелга, къахьегаман оборонан уж кийчбелга вIаштIехьдаккха деза.

Коммунизм хьалъечара ударни группа хила еза комсомолах яха ленински васкет кхоачаш а деш белгалдоакх резолюце тIа, коммунизма материально - технически база хьаеча, общественни производства эффективность лаккхъара лоаттабеча къовсаме хьинаре дакъа лаца, къахьегамца коммунистически гIулакх хургдола уйла кагирхошта дег чу йоссае езаш я ВЛКСМ.

Промышленноста, транспорта, гIишлошъеча, колхозий, совхозий, гIулакхаш деча сфера. Iилма-технически организацей комсомольски организацей практически гIулакхий юкъмоттиге хила деза парте хьалхашка оттадаь лоархIамегIа халкъа боахама декхараш кхоачашдара кагий нахи мехкарийн оарцагIбоахилга.

ХIанзарча хьалашка комсомола керттера декхар да Iилма-технически прогрессе дакъа лоацилга. Съездо дIакхайкаду комсомольцашa, парте тIахьехама жоп а луш, кхы а доккхагIча хьинаршен тIагIоIотамцен Iилман техникан лаккхенаш караерзаергйолгах. Iилма - технически прогресс бахьан долаш дIахо къовсам лоаттабара шийн низ оарцагIбоаккхаргболгах ше дог тийша хилар.

Комсомольски организацей декхар — экономе режим кIаьл ца луш чакхйоахилга вIаштIехьдаккхар. ВЛКСМ комитетий декхар — «Производства резервах пайда эцилга тоадаран халкъа боахаме экономе режим чIоагIъярен хьакъехьарча» КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК письмо тIа оттадаь декхараш кхоачашдеча кагирхоша хьинаре дакъа лоацилга Iалашдар.

Резолюце тIа йоах, ВЛКСМ декале гIулакх да машиностроене, энергетика, химе, металлурге целлюлозно - кехата промышленноста, транспорта, минеральни удобренеи комбикормай лоархIамегIара предприятеш, дуган мелиоративни системаш, хинбоахама объекташ хьалъеча, мехка кьилбаседерчеи малхбоалерчей районий Iаламе сувнъаш караерзадеча дакъа лацар. Комсомола бехктокхаме декхар — дуьнен тIа эггара йоккхагIйола Малхбузехьарча СиберегIара мехкдаьттен гази доалла моттигаш комплексно хьаелла шийгара дакъа лацар.

Бизза бола юртарча къахьегамхой когаметта а дIаоттаргбараш хьалкхебар, колхозийн совхозийн производства комплексни механизаци химизаци еча, гIирсаш хьалдеча, льтташта мелиораци еча дакъа лацар керттера лостамаш хила деза юртарча комсомольски организацей гIулакхашка. Лаьттан, цун беркат лосамдаккхара, цунах оасаре пайда эцара йоакхо яр — хIара зIамигача сага патриотически декхар.

Резолюце тIа белгалдоакх юкъерчи лакхерчи школера комсомола декхар — дешарен кхетам балагеи болх тоабеча дакъа лацар, хIанзара знанеш дешархошен студенташен кIоаргга караерзаяра йоакхо яр, идейни чIоагIа специалисташи производства организаторашеи хьалкхебара новкъостал дар. Чалкъа дукха беркате къахьега. Даьхенча хьалхашкара шоай гражданский декхар кхоачашде кагий нахи мехкарийн кийчбар.

Комсомола декхар да, йоах документа тIа, В. И. Ленина цIерагIча Еррисоюзни пионерски организацена деш дола кулгал ма могга тоаделга. Шийн керттера декхар ма яхара — къона ленинцаш хьалкхебу школа хила еза из.

Массови, самодеятельни общественно - политически организаци, парте резерв, кхувш йоагIача тIехьенна коммунистически кхетам баларен керда общественни хьалъяреи дакъе цун гарггагIара гIоне хиларах тарра, белгалдоакх резолюце тIа, ВЛКСМ лоархIам лаккхбаларо дIадех цун еррига звеньяш организационно - политически гIулакхашта дIахо чIоагIъелга, дукхахача кагирхошта еш йола идейни влияни чIоагIъелга, балха стили методаши эргайоахаш тоаелга, хIара комсомольца инициативеи хьинари дегIаккхувлилга.

Резолюце тIа чIоагIа уйла тIайохийт юкхьанцара комсомольски организацеш чIоагIъяра, цар болх эргабоахаш тоабара.

ВЛКСМ, цун хIара организаце, гIулакхаш толаме лелалга, йоах резолюце тIа, демократически централизма принцип чIоагIъярен дегIаккхувлоцен дувзадена да. Централизм комсомольций творчествацеи самодеятельностацеи, лина дисциплина союза чухьара демократи дегIаахарца, организаце вахара лоархIамегIара дешаш дуниилга тIайнца решенеш тешаме кхоачашъярца цхьана тардеш леладалза даргдац.

Съездо шоаш ма лаара къоабаллу вай мехка коммунизм хьалъяра махеша хьалаш Iалашдара, социализма мехкий содружество дIахо дегIаккхувлара, дуьнен коммунистически болхлой болама цхьоагIо марксизма - ленинизман пролетарски интернационализман лаьда тIа чIоагIъяра, халкъаша лоаттабу къаман - кортамукъален къовсам хьаллацара, революционни империализмана духьаларен низаш кхотадара тIадерзадаь КПСС ЦК-ай Советски правительствай гIулакхаш.

Съездо ВЛКСМ ЦК-ана тIедулл социализма мехкий кагирхой вежараша йолча союзашцара солидарности массе оагIонахьара цхьана леладу гIулакхаши дIахо а дегIаккхувлилга, социалистически содружество чIоагIъяра ма могга новкъостал делга. Капиталистически мехкий прогрессивни кагирхошцара, цар коммунистически демократически организацешца новкъосташен вежарашкен дола бувзамаш, тIема революционни солидарность шоръянза ваьгыц. Колониальни Iазапа, неоколониализмана, расизмана духьала къовсам лоаттабу халкъаши кагирхой ма могга хьаллоацилга: къонача къамий паччахьалкхений коммунистически революционно - демократически кагирхой организацешцара бувзамаш шоръелга: еррига континенташкарча кагирхой антиимпериалистически фронт чIоагIъяра ма могга новкъостал дела.

Комсомоло кIаьд ца луш къовсам лоаттаберга антикоммунизмана, кагирхой дуьнен халкъашта юкъерча революционни боламерча аьттехьарча оппортунизманен «аьрдехьарча» экстремизманен духьала, лаккха айяь лелаергья пролетарски интернационализма байракх.

Съездо дIакхайкаду Вьетнама, Лаоса, Камбоджа халкъаша няйсхоца американски империализмана духьала лоаттабу къовсам ше хьаллоаш хилар.

Советски кагирхоша эхь кха кхайкаду Гаргарча Малхбоалера Израиля лелаеча агрессивни гIулакхашта, дIахойт шоай паргIатон лоIами бахьан долаш тера бе а делла латташ долча Ангола, Мозамбика, Гвинея — Бисау, расистски режимашта духьала къовсам лоаттабеча Къилбехьен Африка, Зимбабве халкъашен кагирхошцен шоай солидарность хилар. Ленински комсомол хоадамболлаш духьала я малхбузенгермански реваншизмин неофашизмин юхадирзара.

Резолюци чакхйоал укх дешашца:

ВЛКСМ XVI-ча съездо коммунистий партена, цун ленински Центральни Комитета дош лу, комсомольцаша. Эзарийча советски кагирхоша дIахо а кIаьд ца луш Ленина сийлахь - йоккхача ашшергIоацачен байракха кIал коммунизм котъяккхар духьа къовсам лоаттабергхилларах.

(ТАСС).

ДЕРРИГДУНЕН КАГИРХОЙ ВIАШАГIКХЕТАР

31 мае Москве дIадоладенад кагирхой дерригдунен вIашагIкхетар — «Ленинизм, машар, кхетар — «Ленинизм, машар, демократи, къаман лоIам, социальни прогресс бахьан долаш кагирхоша лоаттабу къовсам». Укхаза гулбелар къона москвичаш, хIанзза йистеьннача ВЛКСМ XVI-ча съезда делегаташ, Iалаьмате дукха дозолдехьара хьаьший — вIашагIкхийттача дакъа лоацараш. Президиуме — ВЛКСМ ЦК секретараш, Коммунистически партен Ленински комсомолен ветеранаш, дуккхача мехкашкарча коммунистически демократически кагирхой организацей кулгалхой.

Плакето бахкийтача къонача викалаша чIоаггIа уйла тIаяхийта ладийгIар пленка тIа дIаяздаьча, «Фуд Советски Iаьдал пхар?» яхача В. И. Ленина исторически къамаьлага.

Ура а этта, чIоаггIа тIоараш а деттаи тIайнар вIашагIкхийттача кагийча нахен мехкарашен Iодийша, къоначар форуме дакъа лоацарашка КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева дайта моаршал.

ВIашагIкхетар дIадоладеш юххьанца ВЛКСМ ЦК хьалхарча секретара Е. М. Тяжельникова дош аьлначул тIехьагIа къамаьлаш де болабелар вIашагIкхийттача дакъа лоацараш.

(ТАСС).

СИЙ ДАЙНАД АГРЕССОРИЙ!

ИНДОКИТАЕРЧА США АГРЕССЕЦА ДУВЗАДЕННА ВЛКСМ XVI-ча СЪЕЗДО ЯЬ ЗАЯВЛЕНИ

Оха, ВЛКСМ XVI-ча съезда делегаташа, 27 миллион болча Ленински комсомола цӀерагӀа, берригача советски кегирхой цӀерагӀа хоадамболлаш протест кхайкхо Индокитае шеврин латтача США агрессена дуьхьала!

Дуьнен халкъашта юкъерча жандарма эхь дайна гӀуллакхаш шийна тӀейийцача американски империализмо дӀахо эскалаци ю вьетнамски халкъе дуьхьалара яккхина агрессена. Вьетнамерча агрессивни политика дахьье пӀелахья эттуне а боллаш, США империалисташа тӀа-тӀа чӀоагӀагӀа лоаттабу Лаоса халкъа дуьхьалара къаьстта оллаш бола гӀом. ГӀоргӀ – йоагӀаре американски службаша кӀалгӀолла тийшача балха гӀуллакхаш лелаяр бахьан долаш Пномпене пачхьалкхен переворот хиннача тӀехьагӀа США-и цар сайгонски марионеткайи бӀу эха ца хеташ нейтральни Камбодже чуйдахий. Агрессораша юха а чӀоагӀа бомбаш чуетта йолаьнй ДРВ ухьайолча районашта.

Американски военщина гӀуллакхаша бокъонца къахьокх США доал деча гӀозараша лелаю тӀома «вьетнамизаци» яра политика моттийта лелаеш хилар. Цу политика бокъонца доля маӀан агресси ерзорах, режимаша шоайла бовбертбола тӀомаш юкъе дехкарах. Индокитайски ахгӀайоен тӀарча мехкашкара прогрессивни режимаш дӀаяхха гӀертарах. Вьетнама, Лаоса, Камбоджа халкъаш тӀома кийзаш эша а дац котало шихьа гӀаберзабаь бӀеха накъ дӀахо балхарах латт.

ПаргӀатоки къычарех тайша хӀама ца хиларех ядеалаша цегаш урхаттадеча Индокитая халкъаша кхы тӀа а чӀоагӀбу тушаленгеа са ца ххоагрен диллача шийна нийсса кхы цхьаькха бовца шоаш империалистически агрессораште дуьхьала лоаттабу къовсам. Вьетнама, Лаоса, Камбоджа халкъий конференце кхеххар юкъарча моастагӀчоа — американски империализмана дуьхьала лоаттабеча къовсаме индокитайски ах гӀайрен халкъаш цхьоагӀо йолаш кхотаденнел хилар. Уж котдаоргхиларах бола тешам ба Индокитая халкъий дӀема солидарность, Советски Союзен социализма кхыча мехкийн оагӀонгахьара царна масса оагӀорахьара новкъостал латтар уж хьаллацар.

Советски кегийча нахен мехкарашен чӀоагӀа къоабальо империализмана дуьхьала шоай паргӀатоа къамая доӀами бахьан долаш Индокитая халкъаша лоаттабеча къовсаме царна масса оагӀорахьаен шоаште бола йоттоа духа доапаш новкъостал дара тӀаерзаль КПСС-ий Советски правительствай политика.

Вай Дахьен кегирхоша шоай интернациональни декхар леваш! Вьетнама, Лаоса, Камбоджа къоначе патриоташта дӀахо новкъостал дав политически моральни гӀуллакхашта уж хьаллацар.

Оха могаду Камбоджа Къаман бӀарчча цхьа фронт вӀашагӀйоллар, Индокитая халкъий бӀарчча цаӀ йола антиимпериалистически фронт чӀоагӀъяр!

Оха чӀоагӀа хьаллоац дуьнен берригача прогрессивни кегирхой студентийн организацеша, цар авангардо — демократически кегирхой Берригдуьнен федерацеш Дуьнен халкъашта юкъерча студентий союзо Индокитаера США яккха агресси соцаяр дукъа лоаттабу къовсам!

Оха дехьа моллайя дохьийт къеза террори низаш тӀалаттача хьалашка шоай правительствай агрессивни политикана дуьхьала къовсам лоаттабеча Америка прогрессивни кегирхошна!

Ленински комсомола, берригача советски кегирхой цӀерагӀа оаха хьадех Вьетнамера, Лаосера, Камбоджера США агресси соцаелга, цу мехкий территорешкара США-и цар гӀончийн бӀу сов чехка ӀеӀенбаь кхы къамаьл а доцаш арабоаккхилга! Янки — яхийта Индокитаера!

Оха хьадех шоай кхел шоаш къоастайийта Вьетнама, Лаоса, Камбоджа халкъашта бокъо дулга!

Дахкьала хилда Вьетнама, Лаоса, Камбоджа къоначе патриоташта советски кегирхой вежарашка бола доттагӀалли деналера солидарности!

Индокитая халкъаш котдаргда!

ГАРГАРЧА МАЛХБОАЛЕРЧА ИЗРАИЛА АГРЕССЕЦА ДУВЗАДЕННА ВЛКСМ XVI-ча СЪЕЗДО ЯЬ ЗАЯВЛЕНИ

ЦӀаьххата хана Израила агрессивни гӀозарий тӀема провокацейи зуламийн арена йолаш хьайоагӀа Гаргара Малхбоале.

Цхьанкха а зӀамига саг, моллагӀчо мехка вахаш из вале я, моллагӀа из вале я — болхло, ахархо, студент бе-башха ца хеташ хила йиш яц Гаргарче Малхбоалене доаллар.

Американски империализмон дуьнен реакцен хьалкхоабаш доалча Израила доал деча гӀозараша хӀана а дӀалийца лоаттаю агресси еш дӀаьхьа Ӏарбий территореш, Гаргарча Малхбоалехера кризис къоастара ООН-а яь решенеш кхоачашъе тигац, экспансеи аннексеи политика лелаю, дӀалийнача районашка балача Ӏарбашта болча наха репрессивни низаш тӀалоаттаду, каддаьзар керда тӀема провокацеш лелаю.

Малхбузен реакционни империалистически гӀозараша, эггара хьалхарча аргӀагӀа США империализмо, израильски агрессорашна а къаьмий-кортамукъален боламашта духьала къовсам лоаттабара, прогрессивни Ӏарбий режимаш йохаяра, социализма мехкашта дуьхьала тайп-тайпара идеологически диверсеш лелаяра. Цу агрессе лаьрхӀар — къам шийн лоӀаме деӀаахарий, прогрессмаьршача къахьегаме лакхе тӀара Ӏарбий халкъаш доахилга, доала дукъ царна кийдолилга. Дуьнен шоллагӀа тӀом болча хана маьрша бахе нах цхьатарра бойбарех халкъашта хьалхашка наккха тӀера дӀаерзийнаш сий доаца цӀи тӀаенача германски фашизмо лелаьеш санна йола, граждански баха нах цхьатарра бойбара методаш я израильски агрессораша пайда эцараш а.

Тель-Авива милитаристаш бехке ба Ӏарбашта бола маьрша бахе нах — божарий нах, кхаьнах, бераш оаккхой хьисапа боабарах. Шаьнкха а могаргдац царна уж зуламаш бахьан долаш халкъашта хьалхашка тӀехьа эхь шоаште тӀера дӀадакха.

ВЛКСМ XVI-ча съездо Ленински комсомола цӀерагӀа, берригача советски кегирхой цӀерагӀа хоадамбоаллаш бехке ю Ӏарбий халкъий къаман бокъонаш гӀораьгӀа тайпара телкеш, ООН-а Устав телхадеш йола Израила дӀахо лелаю агресси.

Ленински комсомола 27 миллион члено, берригача советски кегирхоша шоай сийлахь интернациональни декхар лоархӀ Ӏарбий мехкий турпалча кегирхошцарен халкъашцарен тӀема солидарность чӀоагӀъелга, къонахчал долча Ӏарбий патриоташта масогга новкъостал делга, уж хьаллоацилга.

Ленински комсомола, берригача советски кегирхоша чӀоагӀа хьаллоац Ӏарбий халкъашта цар лоаттабеча къовсаме новкъостал дара тӀаерзаль КПСС-ий Советски правительствай политика.

Оаха хьадех Ӏарбий пачхьалкхенашта дуьхьалара Израила агресси соцаелга. Израила правительства кхоачашъе еза 1967 шера 22 ноябре ООН Кхерамзален Совето яь решени, шийн бӀу сов чехка арабаккха бета дӀалийцача Ӏарбий территорешкара.

Оаха дӀакхайкаду Ӏарбий кегирхошцен Ӏарбий мехкий халкъашцен, цу дакъе Палестинерча Ӏарбий халкъаца а, цар шоай законни кортера дӀаяха йиш йоаццаш бокъонаш бахьан долаш, Гаргарча Малхбоалене лоаттаеча израильски агрессера хьахинараш дӀадахар духьа лоаттабеча къовсама тхоай чӀоагӀа солидарность хилар.

Оаха моаршел лу шовинизми тӀема истерии чӀоагӀъеннача халача хьалашка шоай правительства милитаристски политикана дуьхьала къонахчал долаш къовсам лоаттабеча Израила прогрессивни кегирхошка.

Берригача мехкий кегий наха межарийн! Вай майралах, вай кхоталаларах, вай хьинарах тийшо дукха кӀамаш да. Израильски интервенташа агресси сецаьяра, бомбаш цаьхлаш чуетташ, тӀема низ алсамбахара жоп луш, вай чӀоагӀагӀа хьаллаца деза Ӏарбий халкъаш. ШерагӀа хийла Ӏарбий халкъашцара солидарность!

Ӏарбашка дола режарий! Шоай нийсон къовсаме цхьа дац шо!

Дахкьала хийла Ӏарбий кегирхой къопсамцара дуьнен прогрессивни кегирхой цхьоагӀон дуьнен халкъашта юкъера солидарности!

Кулгаш дӀадаха Ӏарбий халкъашта тӀера! Ӏарбий халкъаш котдаргда!

ХОРЖАМАШТА НАКЪАДОЛХАШ

СССР Лакхехьарча Совета хоржамашта къахьегама совгӀаташца накъайоагӀа Грозненски тохкама бурва деттача контора Шидиев Ӏумар Зангиевич керте латта коллектив. «Грознефтеразведка» тресте эггара кӀоаргагӀча № 1 йолча скважине 25 мае 2918 метр бурув а тохаш их шера план кхоачашъяь а баьнна июль бетта чотах къахьегаш ба буруадеттараш.

Халочех бӀу ца къонжабеш декъа, оасаре къахьегарца белгалбаьнна буруадеттараш Шефатов Василий Иванович, Калюшников Леонид Николаевич, дизелист-машинист Кудрячев Василий Михайлович, лаборант - коллектор Карпенко Елена Васильевна.

* * *

Оасаре къахьег ленински вахта латтача «Грознефтеразведка» треста Терски тохкама буруадеттача контора мастера ков. Яркина кулгалдеча бригада. Проектни кӀоаргал 5 километр йолча № 53 йолча скважине чоалхаеча геологически хьалашка 28 мае 3032 метр кӀоаргдоалийтаж бурув а тохаш их бетта задани кхоачашъяь баьнна бригада болхлой. Июнь бетта чотах дӀахо бурув тохаш я бригада.

Дика къахьег буруадеттачо ков. Дылева, буруадеттачун гӀоначо ий. Данкаева, Лалаева, Абдулхаджиева, дизелисташа - мотористаша ий. Борисова, Кукиньких.

М. ЛЕВИН.

БархӀнагӀча мохе шийн 50 шу дизар белгалдоаккх Советски Кареле. Ах бӀаь шу хьалхагӀа вӀашагӀъеллар цул тӀехьагӀа кхо шу доалаше а Карельски Автономни Советски Социалистически Республика яь Карельски къахьегама коммуна.

Эггара тӀехьайнсачеи хьегӀаной Расса йистоех цаӀ хинна из 50 шера чӀоагӀа даьгӀена промышленность, механизировенни юрта боахам, хьаллаеттадь социалистически культура а йолаш йола республика а хинна дӀаэттай. Революци яланехьарча хенаца нийсбича республикера промышленни производства боарам 52-зза лакхбеннаб. Кареле тӀехен мехка тал шера 17 миллион совгӀа кубометр хь, СССР-а арахецача берригача газетни кехатах кхоалагӀа декъа, хьаю тракторашш, кехат ду оборудовани, станокаш, алюминий.

Йоакха промышленни культурни центр а хинна дӀаэттай Кареле столица — Петрозаводск — хьалха 20 эзар саг вехаш хинна гӀаланг. Петрозаводске а йоакха университет, педагогически институт, консерватори, СССР Ӏилмай Академа филиал, дийь театр. Масса шерре йоезаш а карельски писателий, художникий, скульпторий произведенеш. Халкъа боахами культурен дегӀаххулача доккхий толамаш декарех Ленина орден енна Карельски АССР-а.

Трелевочни тракторашш арахецача Онежски тракторни заводо продукци шерра йоезаш я СССР-а меттел, цун доазонал гӀийна арахьа а. Петрозаводске яь тракторашш 20 мехко нийю.

Дуьнен дийне чӀоагӀа хоттам я хоргах чаккхьаьнкка яц. Ер сурт Петрозаводскехой керд хьонхашмебельни йолча комбината кьун складе даьккхад.

Л. ПОРТЕРОВ.
С. МАЙСТЕРМАНЕИ сурт.
ТАСС фотохроника.

ТАСС ЗАЯВЛЕНИ

Ши кӀира совгӀа ха я нагахьа юха ца оазаш израильски военщина Ливана къулбехьарча дакъа тӀа герза низаца провокацеш лелаю. Цу провокацешна пайда эца ваьнаьеи артиллерей хьал а йоахаш Ливански Республика территоре тӀа гӀолла чуухаш йолча бронетанковий гӀашлойи подразделенеех. Ливана пачхьалкхен суверенитет чӀоагӀа телхаеш еш, ливански территоре тӀа тӀема операцеш чаххйоях Израильски эскара доакъоша, кӀаьга из бахьан долаш Ливана къулбехьарча районашка баха маьрша нах тӀа-тӀа дукхагӀа боабу, нах чубаха дукха цӀенош доххаду, кхы дола материальни зе ду. Цу районашка баха дукха нах шоай моттигаш кха а юташ дӀаэзанза ца бовлаш ба. Израила хӀанзарча правительство эхь ца хеташ хьакхайилу Ӏарбий мехкашта духьал колонизаторий традицей нийсъяц цу тайпара агрессивни акташ лела шоай бокъо я яхаш.

Массаза а санна, Израильски доал дераша герза низаца лелаю уж берригага провокацеш бехкала яхара цхьа фунехкдаь «кхерам тӀалатт Израила кхерамзленна» яхаш бахьанаш доах. ХӀаьта ма дерра аьлча израильски военщина гӀуллакхаш Ливана территориальни бӀарччала дуьхьаллдерзадаь да. Израила къайлахьаш Ливан Ӏарбий юкъарча фронте юкъера дӀаяхкхен воха Ӏарбий дуьнеиз дӀакъоастеш ше гӀертаж хилар. Цу тайпара, Израила агрессивни акцеш Ливана дуьхьала меттел, берригача Ӏарбий пачхьалкхенашта дуьхьала, берригача Ӏарбашта дуьхьала, маьшара дуьхьала ерзаь я. Цхьа бахьан доацаш дац берригача дуьнено уж ларкӀа а йоагӀаш хьалххагӀа а вӀашагӀехьъяьхна а Гаргарча Малхбоалехьа хьал дӀахо кхоссадара тӀаерзаль а лоархӀилга.

1970 шера июне дӀалийцача Ӏарбий территорешкара израильски бӀу арабаккхара, хьахехьа Кхерамзален Совето яь решени теркал а ца еш, арахьарча империалистически гӀозараша хьаллоацаш хиларах кот йоргтоца а еш, дӀалийцача территорешта дӀачӀоагӀъенна ца Ӏеш, Ливана къулбехьара районаш дӀалуваца а дага я Израиль.

Ливана дуьхьаларча Израила цу гӀаьрахой хицаша цӀахьаьнна шерре хьахоах, шовинизма хьалхьаду израильски доал ду гӀозараш, цар шоаш яхача тайпара, Гаргарча Малхбоалене машар оттагга йовш а доацаш, керда территореш дӀалуваца гӀертаж хилар. Экспансега яхача гӀерт уж кхыча мехкийн халкъий чотах.

Израила кхетамца доацаш леладу гӀуллакхаш бахьан долаш Гаргарча Малхбоалене кхохкам чӀоагӀбелав Советски Союзе хоадамболлаш дарцахьа лоархӀаш да. Гаргарча Малхбоалене машар оттабара ООН-а Устава сий дайтанза дарггаш Израилага, герзанизаца лелаю провокацеш цунга соцайтанза, дӀалийцача берригача территорешкара шийн бӀу арабаккхийтанза, 1967 шера 22 ноябре Кхерамзален Совето яь резолюци ООН-а кхыйола решенеш кхоачашъяйтанза йргьяц. Израила доал деча гӀозараша кхетамзлела, политике дӀахо а авантюристически них лелабелга тӀехье кхераме йолаш, эггара хьалха Израила шийна кхераме хургйолар.

АГИТПУНКТАШ БОЛХ БЕШ Я

МалгӀабика района хьахолхойчой дикагӀа хиийна гӀерт вечхьаьлаш Ӏаьдала лакхерча органе — СССР Лакхехьарча Совете деча хоржамашта.

Районе чӀогӀ а яь болх беш я 20 агитпункт, харжархошта шерра хьайийла я цар наӀараш. Ерригача агитпункташа оттадаь дежурство да. Агитпунктакашка цӀена, паргӀата я, хьалтеха хоза кийчдаь лозунгаш, плакаташ, стендаш да. 800 совгӀа саг ва агитаторалла чӀоагӀаь, дӀаьта царех дукхагӀбараш участкашка харжархой болча хиннаб.

Болх во вӀашагӀехьбаьккхабаш Чкалова цӀерагӀча клубе, Йоакхача Ачалкхе, «1 Май» яхача клубе, 2-ча мехкдаьтта промысле, кхычахьа. Кутузова участкерча «1 Май» цӀерагӀча клубе эттаь хьалха деш дац Советски Ӏаьдала хьалдле лелаеча органашка ду хоржамаш.

СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш лергдола дия — 14 июнь белгалдаьчул тӀехьагӀа агитпункта болх тоабеннаб. Агитпункте дӀачувоалача хьалтеха доал хоржамаш дара юкъе дакъа лацара берригага харжархой тӀахьехаш доля лозунг.

Агитпункт хоза, цӀена, паргӀата кийча я, укхаза да хоржамех дола литература, керда газеташ, журналаш, пекаш тӀа хьалтеха доахк стендаш, плакаташ, лозунгаш. Хоржамаш чакхдаллалца йолча хана бергболча балха план, дежурства график а агитпункте. Агитпункте 50 гаргга агитатор ва. ХӀара агитатора шийна къаьстта балха участок я.

Агитпункта заведующий М. Машилова агитатораша семинараш еш агитатораште дӀайовзийтаь агитпункта балха план, дежурства график, харжамий хана йолча хана агитатораша хьалкхашка латта деккхаш.

Дукха пайдане мероприятеш я агитпункта балха плана тӀа: беседаш, лекцеш, хаттарийн жоппийн сайренаш, дешара конференцеш. Дукхахча наха юкъе болх бе хьожабаьб клубеи библиотекаи болхлой.

Укх деношка агитпункте хилар В. И. Ленина «Великий почин» яхача произведенех йола дешара конференци. Из еча юкъе доккха дакъа лаьцар библиотека заведующие Р. И. Мачулинас, транспортни контора комсомольски организаце секретара Ж. М. Гагаматова, агитатораша П. П. Новикова, И. П. Ечельянова.

Агитатораша Н. И. Емельянова, Еланскаяс, А. Т. Темирзеава, Д. Булгучева Советски Ӏаьдала демократичность юцаш беседаш яь шоай харжархошца, дӀаьта В. И. Ленин ваь 100 шу дизара хетаць Москве хиннача торжественни засетане Л. И. Брежнева яьча докладах йола беседаш йолаьй.

Къаьга йоаг агитпункташка лампаш, цига ух харжархой лехкенга, беседашка ладугӀа, хаттараш де, дарна дола жоп каза керда газеташ деша.

Н. БОЙКО.
КПСС МалгӀабика горкома партпросвещение кабинета заведующи.

29 ЭЗАР СОМ КХОДАЬД

Пятилетка тӀехьарча шера план хана хьалха кхоачашъяра Грозненски маьнх еча комбинате болхлоша юкъе ярна иэь де тӀехьа шерлуш йоагӀа «Производства резервий пайда эцарэ тоадарех халкъа боахамаш йоалош хакам чӀоагӀъйоеш» хьакехьара КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо кӀоаргга Ӏомадьаьчул тӀехьагӀа белалой къахьегамахаа беаш соабеьлаа. Тха комбината болхлошта, инженерно - технически балхаш дерлошта, гӀуллакхъча наха хьалкхешна латте цхьа ловхке — производства эффективность лакхъяр да. ХӀара цуун цар боагӀат бэйа доагӀохийт. Письмо дукхагӀа производства резервий тӀа пайда эцара йола деккхийта мероприятий белгалъйъхар. Цхьанка массанена гӀулгӀолла хьалтеха йоакх уж мероприятеш. Уж лакхъяхара цахаддаш тӀехьожам лоаттабу партийни бюро профсоюзни комитетов.

Укх денашка производства эффективность лакхъяра мероприятеш чакхъяхарах доля дешдуаш партийни собрани хургйолаш а комбинате. Иштта дукхаь хе йоаццаш хиннача собрани къахьегама оасарле лакхъяре пайъхьд лаьма дийцар. Юхьаьнца белгалъйъда керда резерваш гучаяхара йола мероприятеш байха кийчкхулар бахьан долаш баьнна пайда конкуш ба. Хьоарах еча кӀезигагӀа хьакхьоастарах, технологически болхаш телхо а ца бен кӀезигагӀа дом гӀеттийтарах хинна пайда 4,7 эзар сом да. Нагахьа санна хьалхагӀа оборудованега баьсса бола байташ хиннабале, хӀана эшаш йола конденсат Ӏалашъяьй, цехашка электросчетчикаш оттаьй. Из даьчул тӀехьагӀа оборудованех бизза пайда ийбе баьлар. Из бахьан долаш 34 тонн доагорг 23 эзар киловатт-сахьат электроэнергии кхоб йиш хинай. Иштта хьава чуоаякхача галешта кӀалуеттаю стеллажаш йолаш ярш тоа а яь кхоачам хилла керда ярш хьари кӀезигагӀа галеш доадара бахьан долаш хулаш доле ве 4,8 эзар сом лоххенная. МоллагӀча участие болх лерттӀа вӀашагӀехьбаьккхарах тайша да къахьегама оасарле лакхъялар. Цудухьа из гӀулакх чӀоагӀа теркам тӀабамийта леладе деза. Кийча продукци, кхийолв муль шийн хаппахьа тӀа ца боттаеш яьсса латташ дукха хо боаккхар транспорто. Цудухьа комбината дикка зе хулар. ХӀанз из болх тоабар, транспортах дикагӀа пайда нйбар бахьан долаш хулаш хинна зе 9,3 эзар сом кӀезигденнад. Цу тайпара масалаш дукх а доаладе йиш я.

Хьоара база берригача балхашта комплексни механизаци яь яла йовл. Цул тӀехьагӀа кулгаца деш хинна балхаш цӀендаь дӀадергда. Цига балха хьалаш тоадаларал совгӀа къахьегама оасарле 20 процент лакхалургхилар тешаме да.

Иштта хьакхагӀа совтагӀа доля балхаш а деш белгалъйъх мероприятеш чакхьйоахаш летт комбинате. Ерригаш а уж балха юкъейилъча 30 эзар сом совгӀа пайда хургба производствана. Хьалхарча ах шера тӀехьхьача бетта чӀоагӀа хьинар ейдеиа къахьег комбината коллектив. Цудухьа лакха ла доаха хьокхамаш. Планал совгӀа 70 эзар сома маьхах продукцена реализаци яй. Сохха укх хапарчул 10 процент дукхагӀа хул из. Къахьегама оасарле лакхъялар 9,8 процентага дӀакхачийтай. Юкъерча алапел сихагӀа дегӀаух къахегама оасарле комбинате. ДӀабехача бий бетта планал совгӀа производствана хинна пайда 29 эзар сом да.

Иштта мокога дукхагӀа керда резерваш гуча а йоахаш йийе боагӀача тайпара пайда ийбу комбинате. ХӀанз бригадашца, сменашца къестта Лакхехьарча Совете хургдолча хоржамий хьакехьаца КПСС ЦК ТӀехьехам Ӏомабеш ба комбинате болхлой. Шийн тайпара дега хьамсарча цу цӀейга толамашца накъабахкара шоайла яхье а баьнна къахьегама вахте эйттаб комбината болхлой.

А. ТАРАКАНОВ.
Грозненски маьнх еча комбината планово - производственни отдела начальник.

В. И. ЛЕНИН СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ОБЩЕСТВЕ УЧЕТ ЛЕЛАЯРАХИ ТӀАХЬОЖАМ ЛОАТТАБАРАХИ

Ленински идейно - теоретически тӀехьеленна юкъе лоархӀаме моттиг дӀалоац пролетарски революце баьнча социалистически обществе учет лелярой тӀахьожам лоаттабарен хьакъехьа яьхачои гӀийнача указанеш. В. И. Ленина царех лаьрхӀад обществана революционни эргалс яра хилаза даргдоаца хьал, буржуазиш котало чиккара толамаш лоархарххилара тешам.

Сийлахь-боккхача Октябрал я хьалхагӀа, «Пачхьалкхен революци» яхача книжка тӀа Владимир Ильича хоагдолчо тӀехдика саккхаш йилаьд, продукташ хьаецен ескачен берригача халкъо лелаеча учетехи лоаттабеча тӀахьожамахи, царех социализма эггара лоархӀамерӀа йола оагӀув а лоархӀаш «Учети тӀахьожами — из да коммунистически общества хьалхара фаза «дӀайолларах», из нийса вӀашагӀехьъяьккхара эша кертте-ар» (т. 33, оагӀ. 101). Пролетарски Ӏаьдал шийн бе деллачул тӀехьагӀа массехи де мара юкъе ца долаш В. И. Ленина укх тайпара вӀашагӀехьъяьккхай шийн гӀорьянна определени: «Социализм из учет я».

Росса боахлой классо, къегӀа болча ахархошца цхьоагӀо я йолаш, большевикий парте кулгалца Ӏаьдал шийн бе деллачул тӀехьагӀа, болхлойи ахархойи пачхьалкхен хьаштацка отта эзаш йолча учетен статистикан керда система вӀашагӀйолла вселаваннад из.

В. И. Ленина тӀагӀорттадаь яьхад, социалистически революце керттера декхар экономически даькъал, продукташ пленагӀа хьарахи екъарахи, керда, капитализмаца нийсбича дакхагӀа йола къахьегама оасарле йоларах латт. Из кхоачашдулартдаь, вегаьх санна продукташ хьаечен екъачен берригача халкъа учети тӀахьожамии ца оттадеь.

Учетан тӀахьожамаш социалистически эргалонаш яра маӀаи лаьрхӀад В. И. Ленина цар цхьайола организационни технически оагӀош цхьа моллагӀча тайпара хувцарах а ца лоархӀаш, учети тӀахьожами социалистически доалахьен харда тӀа общественни воспроизводства процесс пленагӀа вӀашагӀехьъяккхара юкъедахьарах, боахама ерига резерваши торонашш хьагучаяххарахи царех диккагӀча тайпара пайда эцарахи. Росса аьлаг, аьшк, хьв, тха, бомбаш, кӀомал, белгалдаьхаи Владимир Ильича, массанена а тоъаргдолаш ба. Цхьабакъда, цу гӀулакха къахьегами продукташи нийса декъа деза, уж дехьача бокъонца берригача халкъа тӀахьожам оттабе беза. Продукташ хьаяраи екъарах лелаю учет пролетарски пачхьалкхене берригача халкъа, доала хӀама чулоацаш, нийса а цӀена а хила еза. Цунах лаьрхӀад Ленина социализм котъялара хилаза даргдоацача хьалех наӀ.

Советски пачхьалкхен кулгалхо ше хиларах тайпа, цо къаьраш доаццаш лостам тайпнаб советски статистика органий гӀулакхашта уж вӀашагӀъеддача хьалхарча шерашка.

Владимир Ильич Ленина чӀоагӀа узла тӀайохийташ хинний мехка отчетность вӀашагӀйоллараи нийса вӀашагӀехьъяьккхараи. Отчетность боахам дегӀаххулара опыт Ӏомабарам дӀа-юха яцарам, яхь вӀашагӀйоллара, моттигашкен централла болх тахнера керттерча лоархӀаме а оттаеш. В. И. Ленина кийчъяь из дикагӀа вӀашагӀехьъяьккхарах пайданагӀча тайпара лелаяран тӀаерзаль мероприятеш. ДукхагӀча дакъе из декхар кхоачашдарах хетадаь да Ленина кийчдаьл закон а лаьрхӀа ВЦИК-а сессе тӀайийпан дола «СТО (Къахьегамен Обороная Совето) моттигерча советски учрежденешта дениа нака».

Отчетность нийса вӀашагӀехьа а яьккха дӀаоттаяр В. И. Ленина бокъха лоархӀам баьб хьечутела сведенеш нийсен шоай хаанахьен хилийтара, лара тӀахьожам оттабара. «Рабкрина декхарех, уж кхеталарах, уж кхоачашдарах долча деша» яхеча статья тӀа, отчетность дӀаоттаяр масса тайпара ерригача ведомствашкен учрежденешкен кертердар хилар белгал а доаккхаш. Владимир Ильича яьхад, из йовзаш хила, Ӏомае, отчетность миштта вӀашагӀехьъякхий, цу гӀулакха юкъе малагӀа гӀалаташ да, уж тоа миштта дергда; иштта кхыдараш лоацача хана тахка ха деза.

Ленински указанегӀа вӀашагӀъелача учета, тӀахьожама, статистика советски система чулоаш мехка экономика хулаш йола лоархӀаме процессаш, хьалехох хӀара предприяте, хӀара дакъе гӀулакхаш миштта латт. Цхьабакъда, учети тӀехьожами хӀанз бокъонца дика вӀашагӀехьдаьна дахьад дьнна хетар нийса хургдалар. «Халкъа боахама масштабаш йоккхагӀа хиларо, Ӏилмен техникен сиха дегӀаахаро дӀадех, йолх КПСС Програмия тӀа, — планировани, проектировани, учета, статистика Ӏилман боарам лакхбелга».

Учети тӀахьожами Советски пачхьалкхене боккха боахама лоархӀам болаш хилла ца Ӏеш, моральни-политически лоархӀам болаш а да. Общественни, материальни, ахчан ресурсай кхоабе, къахьегамеи финансовни дисциплина йиза кхоачашъе Ӏомайу цар къахьегамхой.

Къахьегамхой хьинар къаьстта лакхдела укх тӀехьарча шерашка КӀезигача лоархӀаме хиланза укхаза партийно - пачхьалкхен тӀахьожама органех халкъа тӀахьожама органаш яра хьакъехьа Коммунистически парте 1965 шера яь решени. Из хуадам бокъонца ленински идеяца ма яххара ба, пачхьалкхен гӀулакхашта доал дара юкъевоа цо миллионаш нах. Халкъа тӀахьожама органашка цхьана тарлу пачхьалкхен тӀахьожами предприятешка, колхозашка, учрежденешка, организацешка къахьегамхоша лоаттабу общественни тӀахьожами. Цар керттера низ ба халкъа тӀахьожама группашка, посташка, комитеташка болх беш, партей правительствай директиваш кхоачаш миштта ю хьожача дакъа лоацаш, уж кхоачашъяра новкъостал деш бола болхлой, колхозхой, гӀуллакхера нах.

ТӀахьожам лоаттабеча къахьегамхоша шерра дакъа лацаро новкъостал ду из доал ца хилийтара, экономически информаци бакъ хилийтара.

Учета, тӀахьожама, статистика организацешта доккха новкъостал ду советски кепайоазоно, предприятей, организацей, учреждений балха тайп-тайпара ревизеш проверкаш елга вӀашагӀехьа а доахаш, цӀена болх ца беча кулгалхошца дар дайд яхаш хьахьувкхарашца, моттигтен сов долеи хӀама леладераша къовсам а лоаттабеш.

Социалистически учета статистикен дегӀаххуларах, продукташ хьаяран екъаран доина тӀахьожам лоаттабарах йола ленински идеяш Коммунистически партеи советски халкъо кхоачашъю, коммунизм хьалъеча хӀара дениа пайда эц цар.

ХӀанз, шерра коммунизм хьалъеча хьалашка, общественни производства масштабаш йоккхий дикка хана, учетен тӀахьожамен декхараш кхы а дукхагӀа шерлу, кӀоарглу, бехктоккхамегӀа хул.

ХӀанз хӀара кулгалхочоа, специалиста, болхлочоа, колхозхочоа шаьш хов, дика вӀашагӀехьъяькха учети тӀахьожами ца хилча социалистически предприятена доал дулургдоацаргга.

Кхыча дешашца аьлча, боахам лелабе йиш яц, масала, металл тонашта стынонах, кӀора, мехкдаьтта тоннах, электроэнерге киловаттсахьатах, гӀада метрах, шурий литрах, ялата килограммах, иштта кхычарех фу дода ца а ховш.

Предприятей, гӀишлоний, колхозий, совхозий кулгалхойи учета болхлойи цо декхарийла бу учета отчетности дикагӀа вӀашагӀехьъяккхара уйла дукхагӀа тӀаахийта, хьакхха хӀама тула ца йолийташи нийсен хӀара подразделенеро ерригача материалий, ахчанаи къахьегамен ресурсай учет лелаелга Ӏалашде.

Халахете а, белгалдаьккхаза дӀаяц, республикерча министерствай ведомствайн, предприятей и организацей а, колхозийн совхозий кулгалхоша учети-отчетноста малагӀча хьал тӀа я хьар дукъа хоадамболлаш тӀахьожам лоаттабеш, цу лоархӀамеча гӀулакха тӀа порядок оттаяра ца доагӀар деш ца хилар.

Къаьстта во дакх учетехи отчетностехи гӀулакх «Лермонтовский», «Красноармейский» совхозашка, Ведана районерча Карл Маркса цӀерагӀча, Советски районерча «Новая жизнь» яхача, Сунженски районерча Орджоникидзе цӀерагӀча колхозашка.

Цу боахамашка, дукхача кхыча колхозашкеи совхозашкеи лелаеча учето Ӏалашдац материальни ахчани средствай йиза шоай метта лоаттаелга.

Цу долчача хӀамаша Ӏалаьмата доккха зе ду халкъа боахама, общественни производства эффективность лохъю.

ТӀаха ца доаккхаш ала йиш йолаш да, республикерча цхьайолча колхозийи совхозийи боахамен финансовни гӀулакхий результаташ во хилара бахьанех цаӀ учет тесса лелаеш а производственни материальни а ахчан а средствай дӀахайтаран бизза тӀахьожам ца лоаттабеш а хилар да цхьа.

Дукхача хьале цун маӀан да колхозийи совхозийи счетни болхлой образовани лоаен квалификаци малаги хилар, хӀаьта цхьа цхьачча хьакъе цун бахьан да учета отчетности масача бесса лела а цар бала болаш бухгалтераш, экономисташ, колхозий правленеш, совхозий дирекцеш ца хилар. Цу хӀамаша эттув бола кхоачашдаьча балхашта хьаьнча кирадаш тӀа массе тайпара хӀамаш ӀотӀадетта гулдо луш, ловхаш, доакъараш, ахьйола общественни хӀамаш сов а хиеш а хулийташ доте хьалха ийсдалийтара.

КПСС ЦК декабрьски Пленума хьахийтад тӀадиллача гӀулакха тӀалхапа бехктоккхам лакхбалара барг ца хилар. Парте из указани ю ма яра учетан тӀахьожамен ерригача звеной болхлошта а дӀахьешаш я.

Пачхьалкхен хьаштаха дӀадеккьалера заводе, фабрике, гӀишлоне, колхозе, совхозе общественни производства эффективность лакхъяра, керттерча фондех, бедалах йоагача хӀамах, материалех, къахьегамен финансовни ресурсех пайда дикагӀа эцара, продукци хьаяра дӀа мел додар кӀезигдара новкъостал деш йолча ерригача факторашта масса оагӀорахьара анализо е йиш хулийташ йола лерттӀа учети тӀахьожами вӀашагӀехьа а дахкка дӀаоттаделга.

Коммунизмагахьа вай дӀахьолдахашнахьа ма ух халкъа боахама кулгалдара хилаза ярийоацача статистически информаце боарам тӀа-тӀа дукхагӀа шерлургба. Цуна цхьана, дӀахо йоача хана кхы а дукхагӀа хьадехаргда цулгара из оперативни хулга. Цунна дувзаденна хоадамболлаш болча лоархӀаме да юккьамцарча учетагара дена берригача мехка юкъера статистически итогаш хьаккхачалла йола учетно-статистически данни кийчъяра юкъаелла болча ерригача процессашта механизаци яр.

ХӀанзара вычислительни техника шерра юкъейоаллароа пураш дика пайда эцарон йиш хулийт бухгалтерски учет оазгорара деэз тоае, цун оперативность лакхъе, управленчески аппарат кӀезигбе а дарегӀа хилийта а. Укх тӀехьарча шерашка учетно-вычислительни балхашта механизаци яра теманаш чӀоагӀа лакхъенай райшта, цу тӀа а, предприятешта шоашта чухьара счетни машинаш тӀа-тӀа дукхагӀа хилараа совгӀа, дӀахо шерагӀа ийжаш латт договорагӀа предприятешта гӀулакх деш йолча машинно-счетни станцей хьисаперга учетно-плановни балхашта механизаци яра прогрессивнегӀа йола формаш.

П. ГРЕБЕНЩИКОВ,
Нохч-ГӀалгӀай Статуправлени начальник.

ДОАЛДАРА АППАРАТ ЭРГАЙОАККХАШ ТОАЮ

Производство эргалькхха тоадара дешай массаза а йоккха терго еш хиний партин правительствои. «Iилма организацей балха эффективность лакхъярен Iилманна а техникана а кардагIдьинарех халкъа боахаме пайда эцарен гIулакххех» КПСС ЦК-ан СССР Министрий Советен соцам тIа оттадалц къахьегам, производство, доалдар Iилма нийсъаш вIаштIехьдаккхара дешаш а, уж практически кхоачашдар а къахьегама овсарле хадданза лакхъяра хиланза даргдоацача керттерча доттамаех хилар. Вахаро дIадех кердача планированех экономически стимулированен система практикана шерра из юкъедоаладар.

Технически прогресс дикка лакхъялар бакъду скважинаш удави способана яхаргара турбинии буруш тохача кхачаро, мехкадьтта ше доаш хиннача герметически Iоадечен из дIадохийтачен кхоачаш дальча балхаша, промыслаш хьаяра, буруш тохача а мехкадьтта доаккхача а дуккха дальча гIулакхаша.

ХIаьта я, итташ шераш дьалха санна, мехкадьтта доаккхача хIана а йолаш я мехкадьтта доаккха къаьст-къаьста йола бригадаш, участкаш, управленеш, дуккха кагий ремонтни мастерскеш, буруш детта контораш, и. кх. Цар дьалача оттаду мехкадьттен газ йоаккхача а буруш тохача а хьажара гIулакх, керттерча производственни декхарешта тIерабоах специалисташ.

Мехкадьтта промышленность дегIахара дIаяха ерриге этап керттерча лаькъе кхы тIа а звенош (промыслаш) яхкара чотах довл дели йола аппарат шерьели кхлар. Тохкаш йолча дIара майдане буруш детта контора хьайора, цунга кьежжа бригадаши участкаши йолаво. Цу тайпача система техникиа хьажья йоацаш да-юха екъ, цунга хьажа а снабжени е а хала кулийт. Цудухьа производство, къахьегам, доалдар вIаштIехьдоаккхалга доал дечана дуккха лагIаш дIадахара новкъостал дIоа ша кажбаш вIашагIтохара дахьъчу ду.

Цхьан тайпара йола звенош йоаккхий ярен уж вIашагIтохарен предложени оттаьраш а из гIулакх кхоачашде эггара хьалха болабеннарап а «Куйбышевнефть» объединене мехкадьттахой ба. Цар кховаткъалагIа шераш доладенача хана хьийир, буруш деттача ерригача контораш кхоча скважинашта цементаж яра техника хьягул а я, цаI йола тампонажни контора.

Цунах доккха беркат дальар куйбышевски мехкадьттахошта: дикка лакхъелар оперативность, яьха яьнна скважинаш заливочни техниката хьежа езаш хилазар, продукцета шийга дIададар цаI кхазза-шозза лох а делар.

Иштта реорганизаци ар пайдане долга практике гучадьнначул тIехьагIа куйбышевцаш производство вIаштIехьдаккхар эргадаькха тоадар ньысъаш лаха болабелар.

1968 шера мехкадьттахой, промысловикий, мехкадьтта лохарий тампонажни, балхаш вIашагIтохара гIулакх чакх а даьккха, цаI йола трубини база юла. цул тIехьагIа трубини центо, вIашагIтеха паросиловой боахам булл. Организационни структура дIайоладаь йокха а доархIаме а форма яр из.

Куйбышевцаша оттаьча структура чулоацам ба: мехкадьтта доаккхача управлене ихе лагIаш метта ши лагIа ди — объединени мехкадьтта доаккха управлени, хьалхагIа хиннa мехкадьтта промыслаш, участкаш, бригадаш дIайаьккхи.

Буруш деттачо [illegible] дIаьккхий буруш детта контораш участкаши, из реорганизаци ерра дуванденнa [illegible] производства хьалхаво делаяра хIара денна, дийнахь а буc а на хаддаш болх беш йола инженерно-диспетчерски службаш яьххай. Инженерно-диспетчерски служба йилларо йиш хилийтар производственни процессашта дийнахьбус хаддаза квалифицированни технически тIулакх ее. Из къаьстта доархIаме да хаддаза скважинаш йоахачи мехкадьтта доаккхачен процессаш кхоачашьяра.

Эггара тIехьа 1969 шера апрель куйбышевнашта дIаьттар ерригача объединене къахьегама доал дела вIаштIехьдаккхара керда структура юкъейоаладар чакхдоаккхаш йола этап а хинна. Из прогрессивни система я, ший аргIана производствага дIалодар лохдарен къахьегама овсарле лакхъелен керттера къаьста везеш а я из. Кердача система Куйбышевцашка йиш хилийтар буруш детта 7 контора, мехкадьтта промыслий 11 контора, 100 совгIа кагий производственни подразделени дIаяккха, 1030 саг балхах мукъаевлийта, царна 208 инженер а волаш. Аллех луш дола ахча 1360 эзар сома кхоаир.

Доал дара кердача система 1969 шера апрель бетта деноз декабрь беттага кхачаца йолча хана, вешта аьлча 9 бетта къахьегама овсарле цул хьалхарча шера хиначул 4,3 процент лакхъенай.

ХIанз производствах доалдарен кердача система тIа йолаш летт дуккха мехкадьтта доаккхача промышленноста предприятеш. Цу системага йола кийчлуш ба МалгIабика мехкадьттахой а. Цхьатарра дола балхаши звенош вIашагIтохаш хьалхара тIа бахкаб. ХIанз централизаци яй бухгалтерски учета, алапена, планированена. Кагий складаш дIадоалаш декхий материально-техническе снабжени йилай.

Скважинашта лаьттан кIалха ремонт еш йола къаьст-къаьста бригадаш вIашагIтохаш деча гIулакхех цу керда тIа цаI йола скважинашта кингтIара-ни а лаьттан кIалха - а ремонт еш йола цаI йилларон йиш хулийтаргIа балха низах, [illegible] лех, къахьегама ресурсехи механизмехи рационально пайда эца. Цул совгIа бригадаш вIашагIтохаро йиш хилийтар кхо подъемник, виъ инженерно-технически болхло, 5 болхло мукъаевлийта а цаьрех кхьта участкашка пайда эцийта а.

Хьалхе а дьоче лоархIамех цу гIулакхо йиш хилийтар паччахьалкхенна 15 эзар сом ахча кходе.

МалгIабика мехкадьттахой Iомалуш ба, лоаш ба производствана рационально доалдара, предприяте экономически хьокхакаш тоадара керда ньыкъаш, уж кора а доагIе цаьна.

Къахьегам вIаштIехьбаккхарен производствана доал дарен керда структура юкъейоалаяра керттера этап чакхъяккха кийчлуш, МалгIабика мехкадьттахошна доллa хIама ду мехка дуккхагIа мехкадьтта далара.

1969 шера йиьлагIча квартала итогех «Малгобекнефть» управлене коллективана СССР Министрий Советен ВЦСПС-ен карара кара тела ЦIе байракх хьожайир, хьалхара ахчан премн елар.

1970 шу къаьстта белгаль да МалгIабика мехкадьттахошта Юбилейни шера тIаьйца декхараш толамца кхоачашдара тIехьа кховсам лоаттабеш укх 1970 шера дIаяхача хана 6,8 эзар тонн гарга мехкадьтта даьккхид цар. ХIанз Даьхенна юбилейни шера къахьегама совгIат дала гIертаи тIегIертта къахьегаш ва управлене хIара болхло, инженерно-технически болхло.

М. ЧАМОКОВ,
«Малгобекнефть» НПУ Iилма - технически информаци веккхагIеола инженер.

Х. ТУТАЕВ,
«Малгобекнефть» НПУ РИЗ-а вецхагIеола инженер.

ТЕШАМЕ НОВКЪОСТ, БАКЪВОЛА ПРОИЗВОДСТВЕННИК

1963 шера Назрановски «Электроинструмент» завода балха веара Акилов Ахьмад. Цу

хана гоеза, опыт йоаз болхлой кIезига бар цига. Завод ше а болх бе йолаяннийта массехк шу мара дацар. Юкъьанца литейни цеха литейщикалле хьожаву Ахьмад. Цига цо кийчъю электрически буруш хьадош йола оатталаш. Балха тIа цхьаккха брак хилийтацар нов. Акилова Ший низ кхо ца беш къахьегаш лакха толамаш дахарех цехо металл ерригача заводе а цIи дIахоз цун. Смении норма даим тIехкхоачашйора Ахьмада. Юкъера технически образовани мара йоацашехь а цунах организатор хургволга гучадаьннача завода кулгалхоша ше болх беча литейни цеха мастералла хьожаву Акилов Ахьмад. Лоаццача хана дукха дика гIулакхаш карагIдаьлар цунна. Из кулгалде эттача дикка тоабелар цека болх. Эггара хьалха цех мел эшачунна Iалаш а я болалой боагI боагIана дIанийсбир Ахьмада. Массава да дезачох дIахоттамар, тIаднилла гIулакх кхоачашдара хIаране бехктокхам лакхбир. Ала деза, цул тIехьагIа болх лерттIа дIабахар. ХьалхагIа тIехьаюсаш хиннача цеха коллектие хIара бетта производственни заданеш кхоачашъе хьлар.

Къонача мастера баьнкка толам завода кулгалхоша ца зувш битоц. Баркал кхайкаду цунна, Сийлен грамота лу. Кхы а йоккхагIа бехктохкамегIа участок лу нов. Акиловга. Из хьожаву завода производственно-диспетчерски и отдела инженералла - диспетчаралла. Кердача балхах лоархIаверггий - хьох со, яхаш, зIамига саг ше а шенгуьлар. Лекхоча корадоегIа, хьадер долаш хул, оалаш да. Сага ца хьехаш ше Iомату из болх мишта бе беза.

Иштта довз цунна балха къал, хоа болхлошта фу дага де. ДIахетабора мастереш балха принципех, цар балха цахаддаш тIахьожам а лоаттабеш доагIар хьадекар. Цу наькъаца ше а Iомалора Ахьмад, цунна йола практически школа яр из.

Цу хана бокъонца низ болинзa йола къона завод производственни планех ца лоархIаш мотригаш нийсора. Йолаш йоача [illegible] боагIаш бола пайда эцара нерттIа болх вIаштIехьбаккха гош опыт йола кадрови болхлой кIезига бар заводе. Завод ше санна къона яр коллектив а. Цудухьа кIезига а болх тоабеннача участкера тIехьаюсаче участке хьажабора дикагIбола мастераш. Ала деза, хIанз «Электроинструмент» заводага низ баьнaлга, дикке дегIаенай коллектив а. Толамца лоархIаю производственни заданеш.

Завода болх беш яьккача хена массехказа тайп-тайпара участкашка балхаш деш хул Акилов Ахьмад. Цхьабакъде, ше дIехдаьчача цхьаккха ха ца тьоесаш хьинаре къахьегаи шийбенна тешам ца болбеш чакхвоал из. Иштта тIехьарсаш яр заводе йоаккхагIчарах йола механически цех. Плановш заданеш кхоачашъецар цеха коллектива. Сохк ноябрь бетта цу цехе мастералла хьожавир Акилов Ахьмад. Эггара хьалха болхлошта хьалхацига летта декхараш дIадовзийтар, уж толамца кхоачашдар царех тийша долга дIахайтар цо. Ер иштта да, дьо цига гIо, яхаш, ше кIордавейтацар, болхлошца вIхьача вуьлацар. ХьалхагIа а йоагIаш йола задами дIа а лийл, цар из юкъачешъергхилар ше тешалга дIахойтар болхлошка. Цхьабакъда, лоаттабаш бола тIакъожам лаьгIбалийтацар, эшача ше новкъоствел дора. ХIара дийнахь беьче балха йоагаш йора. ТIаьша уж зьекама Десле тIа дIаязйора. Къаьстта теркам тIабохийтар цо кьетама балха, болхлой наьов[illegible] вехьа буьлийтара.

Иштта тIехьаюсаш хиннa цехан коллектив хIара бетта производственни планаш кхоачашъе хьлар. ГIалат хургдац, хIанз цехе ший норма кхоачаш ца еш болхло вац аьлча. ХIаьта цхьабараш цехе меттех ерригача заводе а цIи езза ба. Шоай смении нормаш 130—140 процент кхоачашъю цар. Уж ба токараш Эльмов Яхьъя, Евлоев Мухаммир, Шадиев Хьесан, зубофрезоровщица Чимурзиева Лида, кхыбараш. Лакха къахьегама толамаш дахарах «За доблестный труд» яха Ленински Юбилейни медалаш еннай цехе хьалхалатарешта.

Ер шу долалуш къахьегама вахте отташ В. И. Ленин ваьбIаь шу дуза ди къахьегама совгIатаца дезде, аьнне, ше денне дош сийленца кхоачашдир цеха коллективо. Хьалхарча квартала план 23 мартен апрель бетта заданн 16 дийнахьа ше кхоачашъьхилара рапорт делар цо. Акилов Ахьмад мастер хьожавинна денз иштта овсаре къахьегаш ба йоагIе механически цеха коллектив.

Хь. ВАЛАЕВ.

Производства темпаш лакхъеш

Керда техникен технологи юкъе а кхухьаш болх вIаштIехьбаккхарах укх тIехьарча хана Грозненски хIамаш тегача производственни объединене продукци дуккхагIен дикагIен арахеца яьннай, дикка лакхъеннай производства экономически эффективность. Ала деза, техникен технологи кердаяхара гIулакх теркам тIабахийта лоладу объединене. Укх шера 5 бетта 22 керда оборудовани енай тхо долча. Уж я хIамаш тега машинаш, берий пилжекий чухкха моттигаш шаьрю 2 гидравлически пресса, экспериментальни барзкъаш хьетедачев цехашта лаьрхIа лоцаш доаха хIамаш чуйодию, хьадъахка, малжера транспортераш, чопилгашта лаьрхIа Iургаш доахa машинаш, кхыйола оборудовани. Из цIа мел яьккха керда оборудовании балха юкъейоаллачул тIехьагIа цIенагIел овсарегIен бу болх. Производственни темпаш лакхъяра цхьа никъ ба из.

Цахаддаш творчески къахьеге объединене новаторашей рационализаторашей. Масала, механически цеха болхлоша А. Бормана, С. Гуляева, В. Труппа лоцаш доаха кIамаш хьаю машиний комплект кийч а я экспериментальни цеха балха юкъейихьай. Из бахьан долаш ше хиннaчул 30 процент лакхъелар къахьегама овсарле. Кастта № 2 йолча хIамаш тегача цехе дешa даха хе йоацачен. Иелешкарчен бериH барзкъаш арахецаргдолаш да. Цу гIулакха кийчон балхаш деш ла. Хьалха тегаш хиннaчарел хозагIа хургда хIанзардараш, цудухьа, ала йиш я, дикагIа мехкала а дергда. Юкъера дIелаьрхIача 111 процентага дIакхоачаргья къахьегама овсарле лакхъялар, хIаьта шера лургбола пайда 102,4 эзар сом да.

ХьалхагIа чоналгаш кулгашца тегар. ХIанз механизированни хьисапе ду уж балхаш. Ховш ма дий къахьегама овсарле лакхъялар технически прогресс йоазза чакхъяккхарца дувзаденна долга. Масала, барзкъаш хьадоахачи реконструкци яр бахьан долаш дIабахача биъ бетта 32,6 эзар квадратни метр тайп-тайпара кIадаш кхоадьд объединене коллективо. Иштта керда резервах гуча а йоахаш царех боагIаш бола пайда нийбу объединене болхлоша.

В. БАЛЕНКО,
Грозненски хIамаш тегача производственни объединене технически отдела начальник.

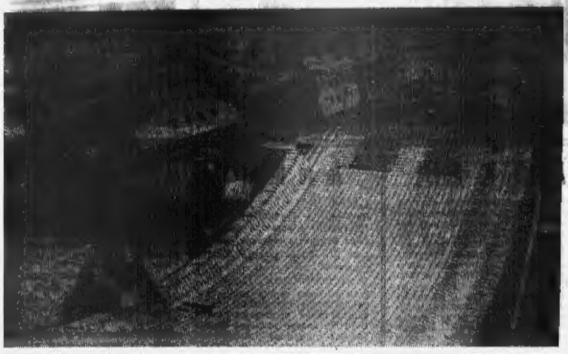

ЛЕНИНГРАД. Румынски югославски специалисташца цхьана [illegible] деттача Дунайски ГЭС-а лаьрхIа «Аьшка кенаш» яха [illegible] бола гидрогенератораш [illegible] «Электросила» объединене машинашъераша.

СУРТА ТIА: Дунайски ГЭС-а 178 эзар киловатт низ болча кхлагIча гидрогенератора статора обмотка еш я.

И. БАРАНОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

КОМСАШ ЛЕЛАЕРАШТА БЕХКТОКХАМЕ ХА

Хала да укх хана комсий бешамашка сатийна минута мала хул ала. ХIара дело тайп - тайпара хаттараш уетталу. ХIаьта уж кхоачашде гIерташ хьинар кхо ца деш са тессача денз боад къовлабаллаца къахьегаш ба тха отделенера комсаш лелаераш.

668 гектара тIа я тха отделено комсаш. Йоккха майда я из. ХIаьта укх шера хьалха епача бIевстено хьалха из хиннaча тайпара цоллаяю декхараш оттадир совхоза комсаш лелаерашта хьалхашка — лаьохIаеччита а ца хьежаш комсий плантацешка деррига балхаш лоаинача хана чакхдаха. Низкъало дар из декхар кхоачашде. Тоьлаш яцар техника, хIаьта новкъерло йора йоалчаша. Иштта, комсашта ше деча садоахкача хIамашта, тайп - тайпара лелараиита дуьхьала теха бордоски доьлаж йоачаш доадеш хиларна, юха тоха дезаш хулар. ХIаьта комсаш дIайайнача майдага дIаллача кIезига я боахаме опрыскивателаш. Цудухьа, агротехника бокъонашка хьежжа бордоски доьлаж тохаш кхо ди доаде дезача 6, цхьа йолча хана 7 ди доаде делаш хул. Цул совгIа йоацаш хиннaчул тIехьагIа комсий мугIараш юкъе сиха тIаюллача йоархIошца къовсам лоаттабора кхыча балхаш тIара техника тIеринкха езаш хул. ХIаьта я лакха толамаш доах отделене комсаш лелаераша. Хьалха культиваци а я, комсий мугIараштa дехьел-сехьел харшаш а даьхи хIанале ерригача комсашта хий диллa баьннаб. Цул совгIа хий диллад 72 гектара. ХIанз лаьтта Iайна тIоадал дIакъовлаше укх деношка йоачаш хиларна комси гаьнашта юха а бордоски хий тохаш ба комсаш лелаераш. Белгалдаккха доагIа хIанзaле 580 гектара тIа тIоадал дIакъийла 87 гектара бордоски доьлаж теха а уж баьннaлга. Уж балхаш чакхдоахаш гектара дахха хьокхамаш доах комсаш лелаераша Х. Заврaева, З. Элихановa, М. Идрисовас, М. Заврaевас, Т. Нухаевас, Т. Дубаевас. Шоай дийнахьара нормаш юкъера лаьрхIача 130—160 процент кхоачашъю цар.

Цхьа кхоачамболаш да отделене. Укх шера хьунхьаш лургболча 100 гектара тIа яьгIача комсий гаьнашта хIанз а шпалера оттаьяц. Лаьтта уллача комсий гаьнашта тIара чубаьла хьувкъаш 50 процент доагIа хул, шпалерах уллаттачуша нийсбича. ХIаьта укх пятилетка тIехьарча шера пачхьалкхенна 1,5 эзар тонна совгIа комсаш дIанла езаш да тхо. Шпалера оттаяр духьа материал хьаенай совхозе укх деношка. ХIанз шпалера хьаяра хьокхий, аьнкасьрг кийчбеш боахк отделене къахьегархой. ХIаьта шеко яц тхи отделене комсаш лелаераш шоаи тIаийца декхараш толамца кхоачашдергхиларах.

А. АХМАДОВ,
Надтеречный района «Надтеречный» совхоза комсаш лелача отделене управляющи.

Электросета бокъонаш йовза

ЦIаккха ца хиннaча тайпара хьинар айдения къахьег юбилейни шера «Грозэнерго» управлене энергетикаша пхе шера план хьалхa кхоачашъира а потребителий хьашташ дизза Iалашдара а. ХIанз республикерча ерригача колхозашкеи совхозашкеи электричество чуйиллай керттерча лаькъе пачхьалкхен электрически системера. Электросета гаьнa ялача колхозий цхьайолча участкашта моттигерча дизельни станцешта тел электроэнерги. Кастта цу участкашка а кхоачаргья тха энерги.

Вай республикера электросеть шерагара шерга дуккагIа хул. 1966 — 1969 шерашка болх бе йолаьлийтай 1 эзар километр йола распределительни сеть. Из бахьан долаш дIадахача шера колхозийи совхозийи производственни, бытови гIулакхашта дIанийтa вIаштIехьдаьлар 650 миллион киловатт - сахьат электроэнерги. Производствана сацна гIоагIа эцаш я электроэнерги бите а. Электрически энерге новкъосталца вIаштIехьдоал радиога ладугIа, телевизорга хьажа, цIагIерча электроприборех пайда эца.

Цхьабакъда, электросета болх лерттIа дIабахийтац нийслуча цхьадолча кхоачамбоацараш. Аьари хиларах электроэнерги потребителашта дIа из йохийтаю социаеш моттигаш нийслу. Цун керттера бахьан да цхьаболча нaха электрически сеть лораяра бокъонаш телхаяр. Масала, Наурски «Водхоза» шофера нов, Налинайкоа мения хилар бахьан долаш машина тIатеха электрически боагIа божа а беш, тока сьргаш хоададир. Из линии юха тоаллица электрически сердал йоацаш баьгIар Наурски станце баха нах. Из бахьан долаш цунна гIод техар 42 сом.

Белгалдаккха дезаш да электрически сетий бокъонаш телхаяр бахьан долаш дукха хьоазам хулаш хилар. ДуккагIаолча даькъе бокъонаш на ховш хиларех хул уж гIалаташ. Электрически сетий бокъонаш лорас ца хар бахьан долаш «Экажевский» совхоза цхьан комбайнера тока сьргашта кIала гIолла комбайнана чакхволача хана хоададир уж. Цудухьа тоьал ха цьеккхар Iаьлий-Юрта бахача наха электрически сердал йоацаш баьгIаш. Электрически лине охранни зона йолча гIолла 4,5 метр лакхагIа йолча машинашка, механизмашка чакхвала бокъо яц. Иштта бокъо яц тока сьргашта кIала гIиллой мухь тIаботтивен тIара Iобаккхарен балхаш де, аьлах, чех аргIаш де, хьуна санаш де, кхыдараш.

Белгалдаккха дезаш да электросеташ лорaяра бокъонаш телхаерa хатар хила йиш хилар а. Дукха ха йоацаш цу тайпара гIулакх хилар Серноводске. Тока сьргашта кIала гIолла яьхад турба яхьаш воагIача сага бера турба дIахьоаккхаеннай сьргех, цу минута тока вийнав из. ХIаьта — Шальа вакa Берсаев «Кама» яхача насосана беша хий детташ вийрав. Насос еха а хинна дерзначa ньюнксьаргех кул дIаккхетар бахьан долаш хитар хиныд цига и.

ДIадахача шера гуйрена Iана заманахь дуккха моттигаш нийсьелар Назрановски, Гудермесски, Малгобекски, Ножай-Юртовски, Грозненски районашка йоккха мощность йолча йIовхал луча стандартах йоацача электроплитех пайда эйбеш. Цхьан хана уж сацна йолча приборашa ток дIаулаш хилар бахьан долаш силови трансформатораштa боагIа-нул дуккхагIа низ тIаллатт. Уж сацна дола гIулакхаш нийсбалерах электрически сетера напряжени лакхлу, бытови электроприбораши, радиоприемникаша, холодильникаша беш бола болх телхабу. Аьшкаьргашкара ток нормал сов а юлаш дIоахлу уж. Цхьайолча моттигашка из бахьан долаш цIи яьнна а моттигаш нийслу. Цул совгIа цхьайолча подстанцешкара силови трансформатораш яьге пайдана йоацаш дIайоал, цудухьа массехк улицашка баха нах электрически сердал йоацаш бус. Масала, Гудермесски района Степное яхача юртарча наха стандартах йоацача электрически плитех пайда ийбарах йоагIайир кхо трансформатор, пачхьалкхенна из бахьан долаш эзар соч зе хилар.

Цхьабола нах хул болх ца беш сеца автоматаш йоаш болх бе йолаьлийта гIерташ. Цох хила тарлуш дар фул а из ховш трансформаторни пунктаьшкара чIегаш доах распределительни ньыкашка хьеж, нах лоазбеш моттигаш нийсау.

Электрически сетий бокъонаш телхаяр бахьан долаш линешкара тока сьргаш даьга хедаш даьтта Iолегаш моттигаш нийслу. Из бахьан долаш нах лоазбу, доахон токо доаду. Хьада аьшкаьоьга бархI метр гонахьарча зоне кхерам ба сага бахара. Цу зоне дIатIаваьннaча сага дегIах чакхйоал ток, сага вахара кхераме долаш гIулакх нийслу. Цудухьа хьада уллача тока сьрга бархIа метрал гарга ваха йиш яц.

Потребителаша ток лечкъаеш моттигаш а нийслу. ХIанз цу тайпарча наха бе боагIаш бола бекхбу. Цу тайпара гIулакх хьалха нийсделча 18 сом гIод тохар 1958 шера а хIанз цун боарам 252 сомага дIаккхоач, нагахь ялх бетта хьоцахьа ток йоагаеш саг гучаваьлча цунна 504 сом гIод тох. Уж а кхыдола а гIулакхаш на нийсдалийтара электрически сеташ лорадара бокъонаш йовзаш хила еза.

Л. КОБЗЕВА,
«Грозэнерго» управлене инженер.

НАЬСАРХОЙ КХАЦКА

Овсара баьцех цIена яр «Назрановский», «Экажевский» совхозий кIаьнен мукхен кхаш, хIанзалца цахиддаш самолети вертолета хьийзай цар тIа. Цхьа юха, цхьа чIегалг йоцаш укхаза ммаьхи селитрел гербицидаши на яхаш.

—Ер алхлагIа шу да тхо хIара бIаьсти укхаза из болх бе уда,— йоах вертолета командира Чернобров Александр Сергеевича. — Бакъда укх шера санна тхоса болх байта теркам тIабахийта царцагIбьнна байнабац сона цу шин совхоза агрономашь, тхона новкъостал деш бола болхлой. Из бахьан долаш тха болх сиха а дика а бе вIаштIехьдаьлар — 2000 гектар кхашка удобренеш гербицидаш тайсар оала лоргIача хана. Низ болалехьа кIалайнир ялташта юкъе хинна овсара баьцаш. Цудухьа да ялташ дIадийна кхаш цитта тоъденна а цIена я.

Хьинаре къахьийгар летчикаша Евлоев Махьмада, Дарсигов Аслана, техникаша Львов Лева, Пешков Владимира, кхычар.

Эшпажа иштта овсаре къахьега карагIдаргдацар самолета чу, вертолета чу цхьаддаш се итр, гербицидаш чуйотташ царна новкъостал деш хиннaча совхозий болхлоша: шофера Бархинхоев Османа, болхлоша Берсанова Леммас, Бузуртанова Лифас, кхычар дика къахьийга деша.

М. КАРАЕВ.

ДИКАГIА ПАЙДА ЭЦАРГБА

Вай республика машинашъякхошта дег тIара къобал даь тIийнар производства резервах пайда эцилга тоадаракхa «Халкъа боахаме экономе режим чIоагIъяра» доля КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо. Цу хана денз тоьал ха яьннай. Толамца деддаьл сийлахь-воккхача баьчча юбилейн 1 майн.

Производства резервах гуча а йоахаш дикагIа пайда нийбара, кхомбеш аьшк, доагор, электроэнерги дIалахийтара цахаддаш къовсам лоаттабеш хьабоагIа Грозненски тепловозникаш. Шерра цьожача яхьо юкъе эзаб мугIарера болхлой, инженерно - технически болхлой, гIулакхера нах. Цул совгIа яхье дакъа лоац болх Iилмаи ларда тIа вIаштIехь баккхара общественни Совето, Iилма-технически общества Совето ВОИР-а.

Яхьа тIехьожам лоаттабу депо лаьрхIа вIашагIьеллача 12 саг чувоагIача экономи яран кхомбаран йолча комиссо. Цу комиссена керте лаьтт локомотивни депо керттера инженер А. Н. Ануфриевa профсоюза комитета председатель А. Т. Вотякова. Ала деза, хаиш дика вIаштIехьбаькххан делабу цар из болх. Оттаь план а, Болхлой йу лоархIамеча гIулакхa шерагIа юкъезаре экономи ярен кхомбаран хетаь дикагIйолча предложенена конкурс дьакхайкаьяй. Ала деза, дукха тайп-тайпара предложенеш тел депо болхлоша. Цар цхьай предложенеш тIа керда резерваш гучайоах. Масала, мотоно - совний подшипникашчра даьтта хьадоаха лаьрхIа насосбалха юкъейоалаярах хIанзлехьа дукха чаппине даьтта кходе йиш хиннай. Депо мастера И. С. Сердюка инженерaца А. П. Матвеенкова цхьана кар бIоахбеча элементашка гIолла кар гуабу ирнсобленн кийчъяй. Из кердадар балха юкъедахьар бахьан долаш хулаш бола пайда 2.237 сом да.

Дукхьал укх шера биъ бетта 56 предложени хьэчченнай депо болхлоша-рационализатораша. Царех 42 балха юкъейихьай. Цу предложенеша 12356 сома мохьа средстваш кхое торо хулийт. Цул совгIа 40 эзар киловат-сахьат электроэнерги, дукха Iаьржен бос болен аьшк кходе вIаштIехьдоалийт. Халкъа боахама мухь дIа-юха кхаьхьара 4 бетта задени ханал 10 ди хьалха кхоачашйир депо коллективо. Планал совгIа 200 эзар тонн мухь дIа-юха а хьош 1 эзар тонн совгIа дизельни доагор кхоадьд. Цу кхоадьча доагорах 22 апреле денз 1 май хьатIадхаччалца болх бир эксплуатационни цеха коллективо. пассажирски мухь тIаболен поездаш дIа-юха кхийхьар. Тепловозникаша Даьхенна 400 эзар сом совгIа пайда баьб, цу даькъе планал совгIа дола 120 эзар сом а долаш. Уж темпаш лохьяллийтац депо болхлоша май бетта а. Лакха къахьегама толамаш дахарах юбилейна сийлен грамота а луш республикански сийлен Доска тIа дIаязьяй депо коллектив. 100 совгIа болхлочоа «За доблестный труд» яха юбилейни медалаш еннай. Царех дикагIбола тепловозни машинисташ ераш ба: Боков Сулейма, Дудургов Султан, Айфалетов Владимир, машинист-инструктор Парунов Лев, слесараш Хаджимурадов Махьмад, Боков Анатолий, мастераш Аванесов Николай, Паньчек Владимир, кхыбараш.

ДIахо йодача хана а дукхагIа, кIоаргагIа производства резерваш гуча а йоахаш дикагIа пайда ийбе лерхI депо коллективо.

Г. АНОХОВ.

БЕШАМИЙ ПЕРЕПИСЬ ХУРГЬЯ

1-гIа август денз 1-гIа сентябрь тIаккхачалца сомийн комсий, кожаной, бешамий перепись хургья. Цу тайпара перепись хургья колхозашка, совхозашка, хIаьта иштта пачхьалкхен, кооперативни боахамашка, бахача наьхен юкъарчен бешамашка.

Колхозашка, совхозашка, кхыча пачхьалкхен боахамашка из болх цу боахамий администрацено тIабиллаб.

Цу боахамашка перепись еш хургья комсаши сомий лелабеча специалистех вIашагIтеха лаьрхIа бригадаш, хIаьта кхыча коашка из гIулакх дергда регистратораша.

Из гIулакх чIоагIа лоархIам болаш да. Из болх беш гулъеча даннеша сомий комсаши кхеяра гIулакх дIахо дегIадоаладара халкъа боахама план оттае вIаштIехьдоалийтаргда, цу культурай лоха хьувкъьаш луш дола сорташ дикагIчарца хувца йиш хулийтаргья.

ХIара шера вай республике еча сомийн комарийн комсийн бешамий учето хьагойт Нохч-ГIалгIайче сомий комсаши лелаелга дика дегIадоаладаь хилар. Цу гIулакха эша хьалаш долаш да вайнига.

ДуккагIйола сомийн комсийн бешамаш Тирка йистерча шаьрача ара уххача колхозийи совхозийи лаьттaшкей, хIаьта иштта республика юкъаметтигерча юрташкеи станицашкей я. ХIаьта дIахо йодача хана сом дуккагIа кхебергба Ножай-Юрта, Урус-Мартана, Шаьла, Сунженски, кхыча районашка, комсаш — Наурски, Шелковской, Надтеречни районашка. Цу районашка мел эша хьалаш долаш да уж культураш лелаяра.

Республика боахамашка хIанз болабенаб комсийи сомийи бешамашта перепись е. Цига вIашагIъехкаш я цу гIулакха бригадаш, къоастабу регистратораш.

Перепись яра болх лерттIа чакхбаккхара колхозий, совхозий, кхыча боахамий, хIаьта иштта юрташкарча Советий кулгалхой декхарийла ба цу гIулакха тешаме нах хьехъоастабе а перепись нийса чакхъяккхара мел эшар де а.

В. МЕЛЬКОВА,
республика статистически управлене йоккхагIйола экономист.

Доазол дехьара

ЦЕЙЛОНА КЕРДА ПРАВИТЕЛЬСТВО

КОЛОМБО, 1 июнь. (ТАСС). Укхаза кхочуш хилла парламентски харжамашка йохуш котало яьккхича, вІашагІкхийттича фронта керте латтача Цейлона премьер-министра Сиримаво Бандаранаикас керла правительство вІашагІъеллай. Правительствана юкъеяхаз 20 министр, фронта политически партешкара, цу даьсе Цейлона Коммунистически партеган а вика. лаш.

Премьер - министра Сиримаво Бандаранаикас шатта кхоачашдергда оборона, кхьча мехкашкарча гІуллакхий, планировани министрой декхарш а. ЧуІе цІеноп хьаллара министра пост дІалцаргья Цейлона Коммунистически парте ЦК генеральни секретара Питер Кейнемана, финансай министра пост — социалистически парте лидера — Н. М. Перера.

МАССАНЕ А ХЬАЛЛОАЦАШ

КАИР, 1 июнь. (ТАСС). ВЛКСМ XVI-ча съездо хетатеха араяьккхий ГІаргІарча Малхбоалене Израила дІахо а лелаю агрессии бехке еш йола заявлени, дерригача дунен тІара кегирхой тІахьийтаб ІарбиЙ мехкашца солидарность леларьа кампани вІашагІйоллера, йолх укхаза дІабоаржабьча МЕН агентства доама тІа.

Хоама тІа белгалйоах хьамийкортамукъалед боламаштеп Іарбий прогрессивни режимаштеи духьалдерзадаьча шоай герза меттел а хІаьта шитта социалистически межашта духьаларча идеологически диверсе герза меттех а Израилах пайда эцаш долла Малхбузен империалистически гІозараш бехке деш йола заявлене тІара моттигаш.

МЕН агентства шитта белгалдоаккх, съезда делегаташа массана раьза а волаш Индокитая халкъаша шоай паргІатон лоІами бахьан делаш, америкнски империализмала духьала лоаттабу кьовсам хьалоацаш хилар.

САН-КЛЕМАНТА ХИННА ТІЕМА СОВЕЩАНИ

НЬЮ-ЙОРК, 1 июнь. (ТАСС). Сан-Клементера (штат Калифорния) беча хоамегІа, укхаза салоІаш волча президента Р. Никсона 31-ча мае совещани хьй ший лакхерча тІема советникашца.

Цига дакъа лаьцар обороне министра М. Лэйрда, штабий начальникий комитета председателла Э. Уилера, из пост цунгара хьайцача адмирала Т. Мурера, Къулбехьен Вьетнамерча американски бІуя командующе К. Абрамса, къолан хкевомзлена волча президента къаьсттача помощника Г. Киссинджера, хІаьта шитта дукха тІема кулгалхой а.

КІайча цІен викало Дж. Уоррена хьахкайкадьмох, Къулба-Малхбоален Азерча гІулакхашта хетаь яр совещани.

ЧІОАГГІА РАЬЗА БА

БЕЙРУТ, 1 июнь. (ТАСС). Ливана духьаларча израильски агрессеца дувзадена ТАСС-о яь заявлени чІоаггІа раьза хинна тІайцар ливански общественностон межа официальни гІозаражен. Цу заявлене йиза текст хьахкхайкаьй бейрутски радиос, израильски агрессена духьала Іарбаша лоаттабеча къовсаме Советски Союзо лаьца доттагІала позици белгал а йоаккхаш. ТАСС-а заявлене бІарча текст е цул яа ерра йола изложени хепатох дукхагІа долча газеташа, из Іелаьмате боккха лоархІам болаш хилар белгал а доаккхаш.

«Москвас, — язду «Аль-Джарида» яхача газета, — юкъ а бакъдаьд Израила дІалейца ерига территореш, Кхерамзлен Совета ноябрьски резолюце дІадехача тайпара, Іарбашта юкъенлара хьакъехьара ший позици хувцаяланза хилар».

«Ан-нида» яхача газета белгалдоаккх», Ливана духьаларча израильски агрессеца дувзадена ТАСС-о яь заявлени Іарбий общественноста шеррача тІоакаша, дерригача дунен тІарча прогрессивни низаша хоадамболлаш хьаллоацаш чІоаггІа къоабалъеш хилар. «Ан - Нахар» яхача газета язду, Іарбий вокх дунеках Ливан вІахоадле гІертача Израила экспансионистски гІозаращта бола лира хоам ба заявлени, яхаш.

.РОДЖЕРС-ЛИССАБОНЕ

ЛИССАБОН, 1 июнь. (ТАСС). 31 мае чакхъаьлар США пачхьалкхен секретарь У. Роджерса Лиссабоне йиза официальни визит. Визит йолча юкъагІа барт вІаштІехьбаьккхаб безаб хьакъехьа яьча соглашене ха баркІ шу кьалхагІа чакхъаьхкъаьнна йоллашехьа а США бахаш дІа а на йохаш Азорски гІайренаш тІа юсаргйолаш а американски бІу шига латтаргйолаш а.

Моттигерча политически обозревателаша белгалдоаккхаяох, мел яьча а, шоаш официально «антиколониализм» кхайкаргьяле а, Азорски гІайренаш тІа тІема ина лоаттабарах Португалена луча маьха меттел, цул колониальни политика хьаллацам вІзаргья США.

У. Роджерса визита программа официальни дакъа чакхдаьлар Португале Министрий Совета председателаца Марселу Каэтануца вІашагІкхетарцеи гражданскии аннаме даьсе цхьана гІулакхаш леладарах йолча соглашенеа хулгаш иэдарцеи.

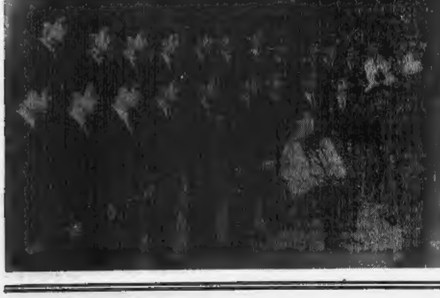

Вай республикс № 3 йолча профессионально - техническн училище дешаш бола Вьетнамски кагирхой самодеятельность дукхлезаш ба. Дешарах шоай мукъа йола ха тайп-тайпарча кружокашка дакъа лоацаш дІахьу цар. Дукха ха йоацаш хиннача художественни самодеятельноста бархІагІча республиканска хьажаре белгалйир вьетнамски кагирхоех вІашагІъелла хор.

СУРТА ТІА: вьетнамски кагирхой хор илли оалаш я.

А. Сергеева сурт.

МАІАЧА САГА НИЙССА БУ БОЛХ

Грозненски района «Старооктовский» совхозе меттала ерригача районе, республика балха тІа даиманна лакха хьокхамаш доахаш хиларца дика йовзаш я механизатор Маскудова Зина.

ДІадахача шера МТЗ-50 маркех йолча трактораца Краснодарски крае ахаркхойта юкъе хиннача яхьашка Нохч-ГІалгІай республика механизаторий сий лакха лоаттаде яхийтар из. Цу яхье дакъа лоацаш бар тайп-тайпара нах, корташ кІайденарашка дена кагийча нехкарашка кхаччалца. Геттара эхь хийтар Зинайна цо трактор мишта кийчъьй хьажа комиссе членаш шийна тІабахкача.

Кхаж тессача кхай йистера лаьтта яха дезаш хилар Зина.

— Ма хьогаш вац со хьона кхаьчача лаьттах, атта хургдац из аха, хІаьта а хала ма хета лоаман йоІ, моллагІа лаьтта аха ховш хила веза механизатор,— аьлар Зинайга комиссена юкъевоагІача саго.

Боад баккха йолаяуш шийх бІубенна ялар Зина. ХІаьта из дІадахкх а баьккха ше аьхача лаьттага юххьажача цецъелар из. Цунна хьалхашка уллар лийнкаца санна нийса боал а боаккхаш аьха лаьтта. Цу яхьашка Къилбаседа-Кавказа дикагІа болча механизаторашта юкъе кхоалагІа моттиг яьккхар Зинас. Из яьккхарах борза медал, дошо сахьт, боккха кІувс белар цунна.

Цкъаза дуац Зинас шийх механизатор мишта хилар. Къилбаседа-Казахстански областа «Возвышенский» яхача совхозе дар из. ЙаІиг болаш кхуваш воагІача аІамигача саго Іабаза лелаеча трактора тІа прицепщикалла болх бе оттайр Зина. ХІаьта мукъа йолча хана трактор лелае Іомайора Іабаза Зина, цул совгІа трактора оттхалаш, цар бу болх дІабовзийтар. Цхьа ха яьлча Маскудова Зина Іабаза сесаг хилар. ХІаьта цу хана трактор лелае а Іомаелар Зина.

Къона дезал сиха дегІабера. Дукхазча берий нана хилар Зинайх. ХІаьта цІагІа ле деза гІулакхаш дукха долаш трактора къаьстар из. Цхьабакъда цу хана а кхай тІа болх беча Іабаза новкъостал деш каст-каста юха трактора тІа хоро Зина.

Цхьан дийнахь бегашта оалаш санна, трактора юха тІа хейча фудар хьох со. Совхозе механизатораш тоьаш мичаб. ХІаьта бераш а доаккхий хиннад, аьлар Зинас.

— Фу дергда, хьона лойх со-м духьал вац, аьлар Іабаза.

Зинас лаьохІар цу сахьате къоабалдир совхоза директо. ДІадаха шу долалуш МТЗ-50 маркех трактор а еина механизировании звенока керте оттайр из. Балха хана мах а хоаш, даим ший трактора эшачуига из дика хьожаш хиларах моллагІа болх беш лакха къахьегама хьокхамаш доах Зинас.

ВоркІ бера нана, лаьтта оахаш, хьашка органически удобренеш тІаувзаш, махка боаккхаш сменах шиЙ норма 150 процент кхоачаш яа еш нагтахьа мара дя дІадахийтац. ДІадахача шера ший трактореца 864 гектар кІаьда оахам даьд цо. ХІаьта Іабаза 2 эзар гектар лаьтта аьхар. Бахьа Іабаза трактор кхоаза хІана бац лаьна дукхагІа низ болаш я Зинайчунца нийсйича

— Совхозе оахача лаьттаех дІадахача шера цхьан сезонех дикагІа дакъа Зинаси Іабазаси аьхад, —йоах совхоза керттерча агронома Ю. Федорова.

Зинай хьокхамах хІана совхоза тракторашш тІа болх беш кхьа а кхо кхалсаг я. Уж ба Хачукаева Хакимат, Ахаева Макка, Цатаева Кусу. Трактора тІа болх бе цар шоай безам болга хьахайтача, уж Іомабелга шийна тІэлаьцар Зинас. ХІаьта хІаьз Зинас хийцца тракторашш лелае Іомабаь уж.

Цхьан сарахьа беррига дезал телевизорага хьежаш багІаш 9-ча классе деша яьІача цар йоаккхагІа йолча йоІига аьлар:

— Аькхи ялат чуэцаш комбайна тІа штурвальни йолаш болх бе безам ба са. Болх баь бецай дІадахача шера ялат чуэцача хана ший даьца комбайна тІа «Горячеисточненский» совхозерча са хиндаре йолча Адмиева Асмас?

Дика хІана да хьона дагадехар Тамара, — аьлар Іабаза. — Керда комбайн я сона укх шера луш. Нагахьа санна тІехьагІа хьо юх ца йоале ялат чуэцаш аз сайца болх бе хьаэцаргьл хьо. Цхьан чуэцаргда вай хьа нанаси даси аьха, махкаш даьха, кхыдола балхаш дахь кийдаьча лаьттара хьийкха ялат.

Укх шера 375 гектара тІа гурахь дув кІа, 105 гектара тІа мукх, 50 гектара тІа фунеп 78 гектара тІа доакъарам лаьрхІа рожь дІайийнаб Зинас кулгалдеча звенос. ХІаьта укх йаьста 40 гектара тІа доакъара лаьрхІа хьажкІаш 122 гектара тІа суданскн буц йийнай.

В. И. Ленин ваь бІаь шу дузача юбилейна шера сийна лакха социалистически декхараш тІайийнад Зинас. Шитта кІара гектара тІара планал совгІа 2 центнер кІа, 10 центнер мукх, 20 центнер доакъара лаьрхІа хьажкІаш чуэца. ХІаьта фу даьд хІана тІайийна декхараш кхоачашдара? Гурахь дІайийнача культураашта минеральни удобреннеца подкормка яй, махкаш даьхад. БІаьсти культураш дІалоярйола лаьтта эзба аьхачул тІехьагІа, хІара гектара тІа нисйие тонн удобренеш а яха, Іай лаьттанца Іайна тІоадал дІакъайлай, догІаш дилхача шоэзлагІа махкаш а даьха, оасар даран лаьтта нийсдаран кІаьдаран кхоаза культивация а яь мара дІаензар. ХІана дІайийначул тІехьагІа байга махка а баьккха шиппа кхоккха лорд а хенаш тІаяьнача хьажкІашта суперфосфатни удобрени а тоссаш культивация еш ба Зинас кулгалдеча звено механизатораш.

Доккха дикахетар хилар дукха ха йоацаш Маскудова Зинай вахаре. Къахьегама дикха мах а баь В. И. Ленин ваь бІаь шу дузача деши хетаи юбилейни медаль елар Зинайна. Совхоза коллектива шийх бенна тешам боа а ца беш, дІахо кхы а дикагІа къахьега лерхІ цо.

Ха ца къовсаш, низ кхо ца беш кхай тІа болх бешшахьа, шийгара новкъостал эшаш волча сага хьехамца, кхьча гІулакхаца гІо де ха норайоагІа Зинайна. Цудухьа наха шоай юрта совета депутаталла хержай Маскудова Зина.

М. ХАМАТХАНОВ.

Чурча чухьдега, дача гІулакхера, кийчдача шунага дилнна гарадерча ресторанед хьашагІа яц дукха ха йоацаш Шелковской станице хьайилла сейрйнера ресторан. «Терек» даьча боча цІи тилай цунаш укхаза бахеча нана. Ресторана паргІата залаш кердача оборудованица, моделни мебельца кийчъьй.

Безама тІаэц ресторане баллоща шоайцига хІана два балха нах.

СУРТА ТІА: Шелковской станицера «Терек» яха ресторан.

С. Воронина сурт.

БЕРИЙ ЙОАКХО Е ЕЗА

Укх шера республика профсоюзни организацеша унахцІено товара 20 эзар школьник вехийта лерхІ 16 городая арахьадчен пхиь городерчен пионерски лагерашка, «Юсенчи» яхача туристски лагере (Приэльбрусье) «Советски Эскара къона доттагІа» яхача йиъ лагере. Цул совгІа, август бетта Островске цІегагІча лагере салаІа дохийтаргда дега лазараш дола 250 бер.

СалоІа базаш кийчъеча хана боахама организацеша боккха болх баьб бераштта дийша дадахІама дав, довза моттигаш хилийтара. Бераштта леррттІа салоІа а унахцІено тоаа а яша хьалаш хулийтилга республика коммунальни боахами министерства ремстройуправлене, «Сунжанефть» НПУ, вино - коньячни комбината, городской санэпидстанце, Къилбаседа - Кавказски машиннаькъа Грозненски отделене, кхьча организацей кулгалхоштта тІадиллад. «Дружба» яхача лагерерча культплощадка тІа йоккха кхоалле еш латт хІаьз (НГНПЗ).

Цхьабакъда, далахета а, боахама организацеш ерригаш а яц школьникашна салоІа база шерьа, керда лагераш хьалъе, къаьнараш тоае безам болаш. Массехк шу да химически комбинат (директор в. Шилов), «Красный молот» завод (директор я. Колесников), хІаманш тегача производстве объединени (директор н. Бабалиенов) пионерски лагераш хьалъе тІерташ дьувза. ВІаьнна е шерьа йоалаш яц «Советски» яха пионерски лагерь (хьата боахама министерство). Иш шу да цу лагере столовни пищеблоки хьалъеш латта, вІалла а хьалъе йолаеш яц Йайха хургйола шш корпуса дувча бассейни.

ХІанэ ерригача лагерашна кийчо яь йоалаш латт.

Л. ЕРМАКОВА,
Облсовпрофа йоакхагІйола инструктор.

№ 10 ЙОЛА «АГИТАТОРА БЛОКНОТ»

КПСС Нохч - ГІалгІай обкома пропагандаи агитацеи отдело арагІанарча, «Агитатора блокнота» 10-ча номер тІа керттера моттиг лоац СССР Лакхехьарча Совета харжамаш дара еча кийчонах йолча материалаша. Пачхьалкхен лакхерча органе депутаталла бахийтара кандидаташ оттабарахи царна регистраци ярахи хоам бу, халкъо лакхерча органе бахийта лерхІаш викалий — «Красный молот» завода котельщика Н. Г. Рыженкова, «Малгобекнефть» кІоарга бурув тохача контора бурильщика А. Х. Чилиева, Советски Союза Маршала И. С. Конева, Наьсарерча района «Октября 40 шу» яхача совхоза тракторйолча дояра Р. А. Тарханова, КПСС Нохч - ГІалгІай обкома хьалхарча секретара С. С. Апряткина, Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета председателла М. Г. Гайрбекова, Шелковской района больница лора З. З. Касиева, «Шелковской района» «Путь к коммунизму» яхача колхозе механизатора В. Д. Белоножкий биографеш, фотографеш да.

«СССР Лакхехьарча Совета депутаталла бохийтаргйола кандидаташ халкъа дикагІйола викалаш ба» яхача темах лаьца беседаш яра могадеш дола довладу.

«Деза денош» яхача рубрикана дІайа агитатора а «Грозненефтехимзавода» яхача объединене кертерча инженера В. Серова язъяь «советски химиний деза ди» яха статья.

«Резерваш болх бе йолалийтай» яхача рубрикана кІала материальни затраташ лохъярах, кхьегама оасарле 1 процент лахъярах, производственни минута характеристика луш йола дукхаь цифраши факташи яьязъай.

«Письмош, хоамаш, заметкаш» яхача разделе тІа а ТІой - Юрта хиннача сходаз, интернациональни кхетам боларах, хоржамий кампани йоДа хана агитаторий балхах дола хоамаш.

Ю. ПОВАЛЯЕВ.

ВЕТЕРАНА КЪАХЬЕГАМА НИКЪ

Цхьа тхоай кадрий отделе болхлой къахьегама книжкашка хьежаш вегІар со. Цхьа сона книжка сайна бе деча, дукха балхаш хийна хила веза ер саг, аьнна хийтар сона. Хьалхйолча юкъе вкладишаша екха дар из. Сова хийттар бакъхиланзар. Из книжка хиннадар дуккхача хана дешэ болх беш хьавоагІача тха кадрон болхлочун Карпенко Степан Евдокимовича. Эггара хьалхара йоазув 25 шу хьалхагІа даьд цу книжке тІа, Цу хана йиълагІча разрядах плотникалла балха дІаийцав нов. Карпенко. Цул тІехьагІа хьадаьча йоазоша хьахьокх дахчин хІамей токарен хьелагІа разряд а йоаккхаш столярен говзалаш цо Іомаль хилар. ДІахо 22 беркал дІаяздаь да цу тІа. Цуна кергІ мел дийна дика гІулакхаш белгалдоахаш даьча йоазоша сомадаьд из.

Шоазткъац иттара ваьнка сага Карпенко Степан Евдокимовича. Цунах ах совгІа йола ха болх беш яьккхай цо «Старогрознефть» НПУ транспортни конторе эггара хьалхарчарна «РСФСР социалистически яхьа отличник» яха сийлен цІи еннай нов. Карпенкона. Цо лакха къахьегама толамаш дахарах доагІаш денна совгІат да из. Коммунистически къахьегама ударник яха цІи яьккхара дика къахьийга ца Іеш кхы мел дола гІулакхаш е шитта дика кхоачашде деза. ХІаьта нов. Карпенкос из сийлен цІи яьккхай, Массехк шу да ича еот Іо не доаккхаш предприяте сийлен Доска тІа доалла. Дуккхача даьна деча хувца ца луш цеха профсоюзни комитета председатель волаш хьавоагІа нов. Карпенко. Цудухьа массане а доагІаш сийцу, лоархІ из. Ше кхо ца веш къахьегаца дахкха сий ла из.

ХІара бетта мукъ дІа-юда кхахьара производственни заданеш толамца кхоачашъеш хьабоагІа «Старогрознефть» НПУ транспортни контора автоводителаш Ала деза, цхьадолча дакъе Степан Евдокимовичах тийше да цар доаха толамаш, хІана аьлча цар машиний кузоваштта ремонт ер из ва. Заводе хьа санна хул нов. Карпенкос хьань хІама. Боккъалдар аьлча дикагІа хул, Цхьаккха да дІадахийтац цо сменни норма дика тІехкхоачаш ца еш. Шийна хоар эвула ца беш дег тІара дІалу цо шийна цхьана болх бечарна. Эшшача моллагІчун оагІув хьаллаца кийча ва. Дуккхеча хана дена оасаре къехьегаш хьавар белгал а доаккхаш «За доблестный труд» яха юбилейни медаль еннай цунна. Цун къахьегама никъ кхьгирна бола хьокхам ба.

А. ТИЩЕНКО,
«Старогрознефть» НПУ транспортни контора прораб.

Спорт

«ТЕРЕК» ИЙШАР

Орехово-Зуево яхача городе моттигерча «Знамя труда» цІи йолча командаца лаьзаз шоатта дийнахь «Терека» футболисташ.

Аьттув баланзар цига вай футболистий. Счет 1:2 йолаш ийшар уж.

[illegible] ТОЛАМАШ

Оаха хоам наьбарра, Минске хІахьоча гимнастика СССР-а чемпионате дакъа лоацаш я мелла цІи хезза йола Грознера спортсменка Туркшева Людмила.

Цу яхьашка хІанз хьалха болгІа «Динамо» гимнасткаш. Хилланза иргйозача программагІа цар яьккхай 224,5 балл. ШоллагІча моттиге ба Гeрзашкаева яьлий спортсменкаш, кхоалагІча моттиге — спартаковцаш.

Яхьашка хьалха я мижа чемпионка Бурда Любовь (Воронеж) — 37,95 балл. Цунна тІехьа я москвичка Воронина Зинаида — 37,85 балл. КхоалагІа моттиг вай межахочунга Турищева Людмилайга я. Цун я 37,75 балл.

Аьттув балац укх яхьашка соцдка ахин Минскера хІаьта дукха ха йоацаш ГДР-ера шоазза а Европа чемпионка Кергв Яий хенальча Карасева Ольгай. Еррига а 36,15 балл мара яц цун. Юххьанца лоІамера упражненеш еттара дика хьокхамаш гойтар цо — 9,7 балл. Кхоссалуча 9,55 балл, бохьа тІа упражнени еча — 9,3 балл. Бахьди брусьяш тІа гІалат а яьнна 7,6 балл мара ялланзар Карасева Ольгас.

Иштта аьттув боацаш яр вокха Ольгас Корбут брусьяш тІа яь выступленеш а, цун а хьалр 7,6 балл.

ХІанз произвольни программагІа выступлени йича гучаялргда чемпион малагІа команда хургьа.

Грузера къаьна памятникаш

Гуржий монументальни зодчества памятникаша дукха ха дьаладегІа деш шоаша йоаггІаш йола моттиг хьалаьцай ерригача искусствай историна юкъера. Искусствоведене доктора профессора Пармен Закарая издьеча «Грузе къаьнара крепостащ» яхача книжка керда сагІув хьоалле Грузе архитектурни искусствон материальни культурен Іомаира. КІаьнга йовзаш хиннача феодализма хенашкара гуржий крепосташ, къаьнара городаш, замкаш ма ерра хьайовзийтав юзадиса крепостной архитектура памятникаш дагІача районашка тохкамаш дьяча ІилмахочО дукхача шерашка хьийгача къин хьакилар. Ший сийрдачен лоархІамечча книжка тІа профессора Закарая могаш юкъ - юкъерча лоархІамегІа йолча крепосташтта реконструкци яра проекташ а.

АПН.

ХАОТТАМ

Талла республике гІоалаш Грозне хуналуш моркхаш а йолаш, йоачаи а цоацаш, хьаьа лостам боацаш, гІийло, гІаьлийча боаранга кхоачаш мух а хьекхаш ха хила а фегара температура республике гІоалаш 22—26, Грозне 25—27 градус йоаккхал йолаш хила а тарлу. ДІахорча шин дени шин буса хуналуш моркхаш а йолаш, хьалхейолча моттигашка юкъ-юкъе догІа а делхаш, хьаьа лостам боацаш, гІийло, гІаьххьача боаранга кхоачаш мух а хьекхаш ха хилен фегара температура байсашка 8—13, деношка 17—22 градус йоаккхал йолаш хила тарлу.

Метеостанци.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЮРТАРЧА БИБЛИОТЕКЕ

Ножай - Юрта вахача сага эггара хьалха бІарг тІасотта цІеноша ва укх тІеххьарча шерашка хьалдаь культура районии цІа. Шоаза вІашагІара даь кІай цІеноп да уж, хьалхашка шаьра кова а доладь. Цу чу я района библиотека, шиЙ дешара вал а йолаш.

Дукха вах боагІа библиотеке, дешара зале деша книжка дахьа, керда газети, журнал деша. Цар дарлар хоаш йилай библиотеке я художественни, политически, Іилма, философски литератури — 13 эзар гаргга книжка да цу чу.

— ДІадахача шера 1345 саг вар тхо библиотекера деша книжкаш ехуриьда. ХІаьта укх шера 1500 гаргга хургба уж, — йоах библиотека заведующи йолча нохчий къонача кхалсаго Хасуева Куржана. — Соакх 25 эзар гаргга книжка лелар оаха деша кІира укх шера 10 эзар дукхагІа хургда уж.

Деша книжкаш кхуьь библиотекера хьехархоша, лораша, юрта боахама специалисташа, дешархоша, колхозхоша, цІен-уоеноша.

—Тхогара дукхагІа деша книжка кхуьйараш бе механизатор Албасханов Хьумайд, колхозхо Дупсиева Тамаре, кхыбараш, — дуац дІахо Куржана.

Бахача наха укх шера къаьстІа дукха кхийьй библиотекера еш В. И. Ленина произведенеш, бочча новкъосташа цунах яздь шоашта дагадоагІараш. Ленина юбилейна хетаяь сайренаш яй, масала «Ильичаца гІа бусташ», «Ленина васкетаиг тешаме да» яхараш а кхыераш а йолаш. Книжкаш дешарий конференцеш хинай Ленин ваь 100 шу дизара хетаяь, масала «Ленина образ Маяковске творчестве», «Ленински принципаш уж кхоачашъяр».

Дешара зале массаза а хул книжкай тематически выставкаш. Безаме кийчъяь я «Керда книжкаш», «В. И. Ленин», «Советски писателий стихаш», «Нохч-ГІалгІай литература», «Іилмен дин» яха а кхыйола а выставкаш. «Вахар ше санна массаза а дийна», «Ислами кхаасаги», «Тхьамка — колхозни культура» яха а кхыдола плакаташ.

— Цхьаккха а мехка хула лоархІаме событи белгал ца йоаккхаш дІанехийтац оаха, — йоах дешара зала заведующе, хІанз тІеххьара хиннача художественни самодеятельноста республикански хьажаре хьалхара диплом даьккхача нохчий къонача кхалсаго Межидова Хеде. — Масала, колхозхой III-гІа Еррисоюзни съезд дуаз ха тІакхоачаш «Колхозни строй дІахо а тоалра», фашистски Германи эшаь 25 шу доалаш «Даймах сийле хийла турпалий» яха дешара конференцеш йир. ХІанз, бІаьсти кхашкара балхаш сихденнача хана, гой хьона, — хьахьуахх Хеде сога шоай керда газеташ тІара яьхача вырежех оттаьь паппкаш, ераш кийчъяй оаха (уж яз «Тха района дикагІйола тхьамка леладераш», «Ленин орден йола кавалераш» яхаш). ХІанз оаха кийчъю «Сийле хийла ялат кхелерий» яха сайре.

— ХІанз-м хоржамашта кийчо еш къаьстта дукха ба тха болх,— къамаьла юкъе йоагІа библиотекарь Шапканова ХьаврaІ. — Советски демократи, советски наьхи Іалдала органаш харжа а шоаш хоржа хьла а йола боаьочаш массе оагІорахьен йиэзам дІайовзийтаргйола литература кийчду оаха укх библиотеке меттел, дукха йолча тхоай передвижкашта а.

Из цо дуцаш бІарг тІаотт хьа хоржамашта кийчъьча, дешара зале латтача книжкай выставкана. Укхаза да Советски Конституци, хоржамех йола Положени, советски демократех лаьца кхыдола литература.

Района бахача наьха культуреи коммунистически сакхетаи лакхбара тІехь доккха дакъа доац Ножай-Юрта района библиотека болхлоша Хасуева Куржана, Меджидова Хеде, Шапканова ХьаврaІа, цу гІулакха цар оарцеІйоах юрта интеллигенция — хьехархой, лораш, юрта боахама специалисташ, гІуллакхера нах.

Ч. ЮСУПОВ.

ЛадувгІа, хьажа

РАДИО
7 июнь.

6.30 — «Юрта зІенарош» (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30 — «Сердалo» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программе. 8.22 — Илли оал Жан Татлян. 8.45 — «Халкъа кандидат» яха очерк (гІалгІай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — «Тирха тагІеш» яха литературни передача (гІалгІай меттала). 16.20 — «Къона тІехье (гІалгІай меттала). 16.35 — «Агитатора дувц» яха радиокорреспонденци. (гІалгІай меттала). 16.50 — «Лирически илли, ашараш», яха концерт. 17.15 — СССР-а Лакхехьарча Совете хоржамаш дара кийчдолаш. «Владимир Ильич Ленин — Советски Конституци хьакхелар» яха беседа. (эрсий меттала). 17.30 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала). 17.45 — «Вай индустриальни мохк». (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — «Пятилетина боаха гІо. «Октябрьнефть» мехкдаьтта промыслово управлене [illegible] яха конференци (нохчий меттала). 18.40 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.05 — Берашта дола фильм». 18.25 — Телевизионни [illegible] (нохчий, эрсий меттала). 18.15 — Культура Двореце берий [illegible] концерт. 19.50 — Шоашка [illegible] бераш! 20.20 — Дунен [illegible] хьал. 20.35 — «Степень риска» яха художественни фильм.

РАДИО
8 июнь.

6.30 — «Юрта зІенарош» (нохчий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.30 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.22 — [illegible]. 8.45 — [illegible] яха беседа (эрсий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — «Профсоюзни комитета [illegible]» яха [illegible] (гІалгІай меттала). 16.15 — [illegible] яха радио[illegible] (нохчий меттала). 16.45 — [illegible] яха беседа (эрсий меттала). 17.00 — [illegible] (нохчий меттала). 17.30 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала). 17.45 — Москва. 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — Ашараш. 18.40 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

12.00 — [illegible]. 18.00 — [illegible]. 18.30 — [illegible]. 18.35 — Хоамаш. 19.40 — «[illegible]». 19.50 — Футболах дошари дунен чемпионат. Румыния — Англия. Мексикера передача. [illegible]. ЦТ. 20.45 — Тхо кандидатех. 21.00 — «[illegible]» яха художественни фильм.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (2-гІа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-60; редактора гІо. — 3-30-11; [illegible] секретара — 3-34-30; [illegible] — 3-43-30; Юрта [illegible] — 3-42-75.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революции проспект, 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 [illegible]. Телефоны: редактора—3-44-60; зам. редактора—3-30-11; ответственного секретаря — 3-34-30; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-43-30; отдела сельского хозяйства и писем — 3-42-75.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05100. Заказ № [illegible].

Доазал дехьара

ЦЕЙЛОНА КЕРДА ПРАВИТЕЛЬСТВО

КОЛОМБО, 1 июнь. (ТАСС). Ужказа хиннача парламентски хоржамашка йоккха котало яьккхача, вlашагlкхийттача фронта кеота хеттача Цейлона премьер-министра Сиримаво Бандаранаикас керда правительство вlашагlъеллай. Правительствана юкъевахав 20 министр, фронта политически партешкара, цу даькъе Цейлона Коммунистическа партегара а викаш.

Премьер-министра Сиримаво Бандаранаикас шитта хкоачаш дерсдя оборона, кхьца мехкашкарча гlулакхий, планировани министрий деккараш а. Чуlе пlенош хьалларя министра пост дlалоацарга Цейлона Коммунистически парте ЦК генеральни секретаре Питер Кейнемана, финансий министра пост — социалистически парте лидера — Н. М. Перера.

МАССАНЕ А ХЬАЛЛОАЦАШ

КАИР, 1 июнь. (ТАСС). ВЛКСМ XVI-ча съезда кепитеха арабски Гаргарча Малхбоалеле Израила дlахо а лелаю агрессие бехке еш йола заявлени, дерригача дунен тlара кагирхой тlахьийхаб lарбий мехкашца солидарность делаяра кампани вlашагlйоллара, йоах укхаза дlабоаржабьча МЕН агентства хоама тlа.

Хоама тlа белгалйоах къамий-кортамукъалем боламаштеи lарбий прогрессивни режимаштеи духьалдераладьча шоай гера меттел а хlьта шитта социалистически мехкашта духьаларча идеологически диверсе гера меттел а Израилех лаьцна айаш дола Малхбузен империалистически гlозараш бехке деш йола заявлене тlара моттигаш.

МЕН агентства шитта белгалдоаккх, съезда делегаташа массана рьыза а болаш Индокитая халкъашa шоай паргlатон лоlами бахьан долаш, американски империализмана духьала лоаттабу къовсам хьалоацаш хилар.

САН-КЛЕМАНТА ХИННА ТlЕМА СОВЕЩАНИ

НЬЮ-ЙОРК, 1 июнь. (ТАСС). Сан-Клементера (штат Калифорния) бена ховнагlа, укхаза салоlаш волча президента Р. Никсона 31-ча май совещани хьй шийн лаккхерча тlема советникашка.

Цига дакъа лаьцар оборона министра М. Лэйрда, штабий лачальникий комитета председатела Э. Уилера, из пост цунгара хьаийцача адмирала Т. Мурера, Къулбехьен Вьетнамерча африкански бlуп командующе К. Абрамса, къамани кхерамзлоина волча президента къаьсттача помощника Г. Киссинджера, хlьта шитта дукха тlема хулгалхой а.

Кlайча цlен вахало Дж. Уоррена хьаькхайкадаьчох, Къулба-Малхбоален Азерча гlулакхашта хетаьь яр совещани.

ЧlОАГГlА РАЬЗА БА

БЕЙРУТ, 1 июнь. (ТАСС). Ливана духьаларча израильски агрессена дувзадаьна ТАСС-о яь заявлени чlоагггlа рабза хиннв тlайийцар ливански общественностон мехка официальни гlозарашей. Цу заявлене йаза текст хьаккхайкаьйаь бейрутски радиос, израильски агрессена духьала lарбаша лоаттабоча къовсаме Советски Союзо лаьца доттагlала позици белгал а йоахкхаш. ТАСС-а заявлене бlарча текст е муя ма ирра йола изложени кепатох дукхагlа долча газеташ, из lалъакато боккха лоархlам болаш хилар белгал а доаккхаш.

«Москвас, — язду «Аль-Джарида» яхача газета, — юха а бакъдаьд Израила дlалийца ерига территореш, Кхерамзлен Совета ноябрьски резолюце дlадеххача тайпара, lарбашта юханлара хьакъехьара шийн позици хувцаданза хилар».

«Ан-нида» яхача газета белгалдоаккх, Ливана духьаларча израильски агрессена дувзадена ТАСС-о яь заявлени lарбий общественноста шеррача тlоаплана, дерригача дунен тlарча прогрессивни низашта хоадамбоаллаш хьаллоацаш чlоагггlа къоабалъеш хилар. «Ан-Нахар» яхача газета язду, lарбий вокх дуненах Ливан дlехоадае гlертача Израила экспансионистски гlозаращта бола лира хоам ба заявлени, аьнна.

РОДЖЕРС ЛИССАБОНЕ

ЛИССАБОН, 1 июнь. (ТАСС). 31 мае чакхъьаьлар США пачхьалкхен секретара У. Роджерса Лиссабоне йикъа официальни визит. Визит йолча юкъегlа барт вlаштlехьабаьккхаб бавай хьакъехьа яьча соглашене хи бархl шу хьалхагlа чакхъьаьккхаьнка йоллашехьа а США бозаш дlа а ца йоахаш Азорски гlайренаш тlа юсаргйолаш а американски бlу цига латтаргболаш а.

Моттигерча политически обозревателаша белгалдоаккхаьдох, мел аьлча а, шоаш официально «антиколониализм» кхайкаергаьйл а, Азорски гlайренаш тlа тlема низ лоаттабарах Португалена лоча мехка меттел, цуй колониальни политика хьалацам вазргья США.

У. Роджерса визита программа официальни декъа чакхдаьлар Португале Министрий Совета председателаца Марселу Каэтануца вlашагlкхетарцея гражданскии войнаце даькъе цхьана гlулакхаш лелайарах йолча соглашенена хулгаш яздарцеи.

Вай республикера № 3 йолча профессионально-технически училища дешаш бола Вьетнамски кагирхой самодеятельность дукхаезаш ба. Дешар хьехаш шолгlа мукъа йола ха тайп-тайпанчу кружокашка декъа лоацаш доlаш хьу дар. Дукха ха йоацаш хиннача художественни самодеятельностен [illegible] республикански хьаьжаре белгалйир вьетнамски кагирхой вlашагlйеъала хор.

СУРТА ТlА: вьетнамски кагирхой хор илли олаш я.

А. Сергеев сурт.

МАlАЧА САГА НИЙССА БУ БОЛХ

Грозненски района «Старо-Юртовский» совхозе меттала ерригача районе, республике балха тlа диммана лакха хьоккамаш доалаш хиларца дика йовзил я механизатор Маскудова Зина.

Дlадахача шера МТЗ-50 маркех болча тракторашца Краснодарски крае эхархоштa юкъе хиннача яхьашка Нохч-Гlалгlай республика механизаторий сий лакха лоаттаде якийтар из. Цу яхье дакъа лоацаш бар тайп-тайпара нах, корташ кlайденнарашка деза кагийча мехкарашка кхаччалца. Геттара эхь хийтар Зинкайна цо трактор мишта кийчъяьй хьажа комиссе членаш шийна гlабаьхкача.

Кхаж тессича кхай йистера лаьтта аха дезаш хилар Зина.

— Ма хьоаш вац со хьона кхаьчача лаьттах, итта кургдац из ахе, хlьта а хела ма хета доаман йоl, моллагlа лаьтта аха хоаш хила веза механизатор, — аьлар Зинайга комиссена юкъевоагlача саго.

Боал бlаккха йолалуш шийх бlубенна яцар Зина. Хlьта из дlачакха а баьккха ше аьхача лаьттага юххьажача цецъялар из. Цунна хьалхашка уллар лидейнаца санна нийса боал а болх-кхаш аьха лаьтта. Цу яхьашка Къилбаседа-Кавказа дикагlа болча механизаторашта юкъе хкоалагlа моттиг яьккхар Зинас. Из яьккхарах бозза медал, доша сахьат, боккха кlувс белар цуна.

Цкъаза дуйн Зинас шийх механизатор мишта хилар. Къилбаседа-Казахстански областе «Вознесенский» яхача совхозе дар из. Шийг йолаш кхуваш воагlача зlамигача саго lабаза лелаеча трактора тlа прицепщикалла болх бе оттайир Зина. Хlьта мукъа йолча хана трактор лелае lомайора lабаза Зина, цул соагlа трактора оатхалаш, дар бу болх дlабовзийтар. Цхьа ха яьча Маскудова Зина lабаза сесаг хилар. Хlьта цу хана трактор лелае lомаелар Зина.

Къона дезал сиха дегlабера. Дукхача бесий лаха хилар Зинайх. Хlьта цlагlа де хеза гlулахкаш дукха долаш тракторех къаьстар из. Цхьабакъда цу хана а кхай тlа болх беча lабаза новкъостал деш каст-каста юха трактора тlа хоаь Зина.

Цхьан дийнахь бегашта оалаш санна, трактора юха тlа хийча фудар хьох со. Совхозе механизаторий тоъаш дацаб. Хlьта бераш а доаккхий хиннад, аьлар Зинас.

— Фу дерга, хьона лойя со-ы духьал вац, аьлар lабаза.

Зинас лаьрхlар цу сахьате къовбалдир совхоза директоре. Дlадаха шу долалуш МТЗ-50 маркех трактор а ена механизировании звенона керте оттайир из. Балха дика мах а хоиш, даим шийн трактора ишачуьга из дика хьожаш хиларех моллагlа болх беш лакха къахьегама хьоккамаш доах Зинас.

Ворхl бера дена, лаьтта оахаш, кхаьша органически удобренеш тlаувзаш, макха боаккхаш сменах шийн норма 150 процент кхоачаш ма еш дагтахьа мара де дlадахийтац. Дlадахача шера шийн тракторца 864 гектар кlаьда оахам даьд цо. Хlьта lабаза 2 эзар гектар лаьтта аьхар. Бакъда lабаза трактор кхоззз хlана бац аьна дукхагlа низ болаш а Зинайчунга нийсйича.

— Совхозе оахача лаьттах дlадахача шера цхьан сезонех диълагlа дакъа Зинаси lабазаси аьхад, — йоах совхоза куртерча агронома Ю. Федорова.

Зинай хьокхамах хlанз совхоза тракторашl тlа болх беш кхы а кхо кхалсаг я. Уж ба Хачукаева Хакимат, Ахаева Макка, Цатаева Кусу. Трактора тlа болх бе цар шоай безам болга хьахайтача, уж lоаlамабелга шийна тlаlаьцар Зинас. Хlьта хlанз Зинас хийцца тракторашl лелае lомабаь уж.

Цхьан сарахьа беррига дезал телевизорага хьежаш багlаш 9-ча классе деша хьгlача цар йоккхагlа йолча йиlига аьлар:

— Аьхки ялат чуэцаш комбайна тlа штурвальни йолаш болх бе безам ба са. Болх баь беций дlадахача шера ялат чуэцача хана шийн даьца комбайна тlа «Горячеисточненский» совхозерча са даппара йолча Адмиєва Асмас?

Дика хlама да хьона дагадехар Тамара, — аьлар lабаза. — Керда комбайн я сона укх шера луш. Нагахьа санна тlехьагlа хьо юх ца йоиле ялат чуэцаш аз сайца болх бе хьаэцаргьа хьо. Цхьан чуэцаргда вай хьа наназ даси аьха, мекхаш даьха, кхьдоа балхаш дар кийчдьча лаьттара хьийкъе ялат.

Укх шера 375 гектара тlа гурахь дув кlа, 105 гектара тlа мукх, 50 гектара тlа фунеж 78 гектара тlа доакъаран лаьрхlа рожь дlабийнаб Зинас кулгалдеча звенос. Хlьта укх бlаьсте 40 гектара тlа доакъаран лаьрхlа хьажкlаш 122 гектара тlа суданска буц йийнай.

В. И. Ленин ваь бlаь шу дузача юбилейни шера сийна лакха социалистически декхараш тlайийцад Зинас. Ишта хlара гектара тlара плана соагlа 2 центнер кlа, 10 центнер мукх, 20 центнер доакъара лаьрхlа хьажкlаш кхучаь. Хlьта фу даьй хlанз тlайийца декхараш кхоачашдара? Гураь дlайийнача культурашта минеральни удобренешца подкормка яй, макхаш даьхад. Бlаьсте культураш дlаювргйоа лаьтта ийба аьхачул тlехьагlа, хlара гектара тlа шийшийс тонн удобренеш а ехха, lай лаьтташца lайна тlоадах дlакъайлай, доlлаш йилхача шоазлагlа макхаш а даьха, оасар дарах лаьтта нийсдарах кlаьддарах кхозза культиваци а яь мара дlаецар. Хlанз дlайийначуа тlехьагlа байга макха а бlаьхка шишша кхоккха лорд а хецаш тlаьшнача хьажкlашта суперфосфатни удобрени а тоссаш культиваци еш ба Зинас кулгалдеча звено механизатораш.

Доккха дикахетар хилар дукха ха йоацаш Маскудова Зинай нахаре. Къахьегама лакха мах а баь В. И. Ленин ваь бlаь шу дузача дехна хетая юбилейни медаль елар Зинайна. Совхоза коллектива шийх беша тешам бола а ца беш, дlахо кхы а дикагlа хьадьета дерхl цо.

Ха ца хьошаш, маз хьо ца беш кхай тlа болх бешехьа, шийгара ноашъостах эшаш волча сага хьехамца, кхьча гlулакхаца гlо де ха кораьйоагlа Зинайна. Цудухьа нахе шоай юрта совета депутаталла хержай Маскудова Зина.

М. ХАМАТХАНОВ.

Чурча чухьенга, дена гlуллакхe, кийчдеча шуьнга диллина город[illegible] ресторанех [illegible] дукха ха йоаццаш Шелковской станице хьайнина сайранера ресторан. «Терек» цlе [illegible] Ресторана [illegible] кердача оборудованица, мебельца кийчбина.

[illegible]

СУРТА ТlА: Шелковской станицера «Терек» цlе ерца ресторан.

С. Воронин сурт.

БЕРИЙ ЙОАКХО Е ЕЗА

Укх шера республика профсоюзни организацеша укхаlенo тоаяра 20 эзар школьник вахийта лерхl 16 городаш арахьарчен ниш городерчен пионерски лагерашка, «Юсеина» яхача туристски лагере (Приэльбрусье) «Советски Эскара къона доттагlа» яхача йиъ лагере. Цул совгlа, август ботта Островске цlерагlча лагере салоlа дохийтаргда дега лазараш дола 250 бер.

Салоlа базаш кийчъеча хана боахама организацеша боккха болх баьб бераштa дийша деда, хlама дае, ловза моттигаш хилийтара. Берашта лерттlа салоlа а укхаlено тоаа а еша хьаллаш хулийтилга республика коммунальни боахама министерства ремстройуправлене, «Сунжанефть» НПУ, винно-коньячни комбината, городской санэпидстанце, Къилбаседа-Кавказски машинахъа Грозненски отделене, кхьча организацей хулгалхошта тlадиллад. «Дружба» яхача лагерерча культилоцадка тlа йоккха кхоалле еш латт хlанз (НГНПЗ).

Цхьабакъда, хелахете а, боахама организацеш [illegible] арахь тоае безам болаш. Массехк шу да химически комбинат (директор н. Шилов), «Красный молот» завод (директор н. Колесников), хlамаш тегача производственни объединени (директор н. Бабаджанов) пионерски лагераш хьалхе гlерташ хьуаза. Вlалла а массехк йоалаш яц «Светлячок» яха пионерски лагерь (бота боахама министерство). Шо шу да цу лагере столовая [illegible] хьалъеш латтэ, вlалла а хьалхе йолаеш яц йlайха хургйола шин корпусе лувчa бассейни.

Хlанз ерригача лагерашка кийчо яь йоалаш латт.

Л. ЕРМАКОВА.

Облсовпрофа йоаккхагlйола инструктор.

№ 10 ЙОЛА «АГИТАТОРА БЛОКНОТ»

КПСС Нохч-Гlалгlай обкома пропагандан агитацен отдела арагlаларча, «Агитатора блокнота» 10-ча номер тlа кертера моттиг лоац СССР Лаккхехьарча Совета хоржамаш дара ена кийчоних йолча материалаша. Пачхьалкхен лаккхерча органа депутаталла бахийтара кандидаташ оттабарахи царна регистраци ярахи хоам бу, халкъо лаккхерча органе бахийта лерхlаш викалий — «Красный молот» заводе котельщика Н. Г. Рыженкова, «Малгобекнефть» кlоарга бурув тохача контора бурильщика А. Х. Чилиева, Советски Союза Маршала И. С. Конева, Невсарен района «Октябра 40 шу» яхача совхоза [illegible] декара Р. А. Тамбиевий, КПСС Нохч-Гlалгlай обкома хьалхарча секретара С. С. Апряткина, Нохч-Гlалгlай АССР Министрий Совета председатела М. Г. Гайрбекова, Шаьла районни больница лора З. З. Касиевай, «Шелковской района» «Путь к коммунизму» яхача колхозе механизатора В. Д. Белоловай биографеш, фотографеш да.

«СССР Лаккхехьарча Совете депутаталла бохийтаргбола кандидаташ халкъа дикагlбола викалаш ба» яхача темах лаьца беседаш яра могадеш дола доклаlу.

«Деза денош» яхача рубрикана дlайа [illegible] «Грознефтехимзаводаш» яхача объединене кертерча инженера В. Серова язьяь «советски химий деза де» яха статья.

«Резерваш болх бе йолаялийтай» яхача рубрикена кlала материальни затраташ лохъярах, къахьегама оасарле 1 процент лаккхъярах, производственни минута характеристика луш йола дукха цифраши факташ арахьяй.

«Письмош, хоамаш, заметкаш» яхача раздела тlа а Тlой-Юрте хиннача сходах, интернациональни кхетам баларах, хоржамий кампани йоаха хана агитаторай балхах дола хоамаш.

Ю. ПОВАЛЯЕВ.

ВЕТЕРАНА КЪАХЬЕГАМА НИКЪ

Цкъа тхоай кадрай отделе болхлой къахьегама книжкашка хьежаш вагlар со. Цхьа сома книжка сайна бе доча, дукха балхаш хийца хила веза ер саг, аьнна хийтар сона. Хьадийллача юкъе вкладышаш екха дар из. Сона хийтар бакъхилазар. Из книжка хьнхадер дукххача хана деза болх беш хьавоагlача тха кадровни болхлочун Карпенко Степан Евдокимовича. Эггара хьалхара йоазув 25 шу хьалхагlа даьд цу книжка тlа. Цу хана йиълагlча разрядах плотникалла балха дlаийцна ков. Карпенко. Цул тlехьагlа яьдача йоазошa хьахьокх даьчан хlамай токарен пхелагlа разряд а йоаккхаш столярен говзалаш цо lомаяь хилар. Дlахо 22 бархах дlаяздаь да цу тlа. Цуна харагl мел дийнна дика гlулакхаш белгалдоахаш даьча йоазоша сомадаьд из.

Шовзткъеи иттара ваьна саг ва Карпенко Степан Евдокимович. Цунах ах соагlа йола ха болх беш яьккхай цо «Старогрознефть» НПУ транспортни конторе эттара хьалхарчарца «РСФСР социалистически яхье отличник» яха сийлен цlи енкай ков. Карпенкона. Цо лакха къахьегама толамаш дахарах доагlаш дешна совгlат да из. Коммунистически къахьегама ударник яха цlи еккхера дика къахьийга ца lеш кхы мел дола гlулакхаш а митта дика кхоачашдо веза. Хlьта нов. Карпенкос из сийлен цlи яьккхай. Массехк шу да цуна сурт lо ца доаккхаш предприяте сийлен Доска тlа доалла. Дукххача хана деза хувца ца луш пеха профсоюзни комитета председатель волаш хьавоагlа нов. Карпенко. Цудухьа массане а доагlаш сийдулоархl из. Ше кхо ца веш къахьегарца аьмкха сий да из.

Хlара бетта мукъ дlа-еха кхахьара производственни задани толамца кхоачашъеш хьабоагlа «Старогрознефть» НПУ транспортни контора автоводителаш Ала деза, цхьадолча даькъе Степан Евдокимовичах тайша да цар доаха толамаш, хlана аьлча цар машиний кузоваштa ремонт ер из ва. Заводе хьо сиина хул нов. Карпенкос хьаьь хlама. Бокхъалдар аьлча дикагlа хул. Цхьаккха дlададахийтац цо сменин норма дика тlехкхоачаш ца еш. Шийна хоар хвула ца деш дег тlара дlалу цо шийна дьянa болх бечарна. Эшшача моллагlчун оагlув хьаллаца кийча ва. Дуккхача хана деза оасаре къахьегаш хьавар белгал а доаккхаш «За доблестный труд» яха юбилейни медаль еннай цунна. Цул къахьегама никъ кхьчарна бола хьоккам ба.

А. ТИЩЕНКО,

«Старогрознефть» НПУ транспортни контора профорг.

ЮРТАРЧА БИБЛИОТЕКЕ

Ножай-Юрта вахача сага иттара хьалха бlарг тlаотта цlенош да укх тlехьарча шерашка хьалдаь культура районни цlа. Шоаза вlаштlара даь кlай цlеноаш да уж. Хьалхашка шьра кол я доаш. Цу чу я районни библиотека, цуй дешара зал а йолаш.

Дукха нах боагlа библиотеке, дешара залe: деша книжка даьха, керда газета, журнал деша. Цар даргар хоаш йилкай библиотекин а: художественни, политически, lилма, философски литература — 13 эзар тарга книжка да цу чу.

— Дlадахача шера 1945 саг вар тха библиотекера деша книжкаш кхуьыаш. Хlьта укх шера 1500 гаргга хургба уж, — йоах библиотека заведующи йолча мохкий къоначча кхалсаго Хасуева Куржана. — Соахх 25 эзар гаргга книжка делар оаха деша кара, укх шера 10 эзар дукхагlа хургда уж.

Деша книжкаш кхухь библиотекера хьехархоша, лораша, юрта боахама специалисташа, дешаркоша, колхозхоша, цlен-новхоша.

— Тхоттара дукхагlа деша книжкаш кхухьараш ба механизатор Албасханов Хьумайл, колхозхо Дунсеева Тамара, кхьбараш, — дуц дlахо Куржана.

Бахача нaха укх шера къаьстта дукха кхьхьай библиотекера еша В. И. Ленина произведенеш, баьча моакъостаца цунах яздаь шоашта дагалоагlараш. Ленина юбилейна хетаь сайненаш яьй масала «Ильича гlа бустаи», «Ленина васкетанта тешаме да» яхараш а кхьараш а йолаш. Книжкаш дешарий конференцеш хиннай Ленин ваь 100 шу дузара хетаь, масала «Ленина образ Маяковски творчестве», «Ленински принципаш уж кхоачашъяра».

Дешара зале массаза а худ книжкай тематически выставкаш. Безаме хийтъа я «Керда книжкаш», «В. И. Ленин», «Советски писателий стихаш», «Нохч-Гlалгlай литература», «lилмен дика яха а кхыйола я выставкаш, «Вахар ше санна массааз а дийца», «Ислами кхалсаш», «Тхьамка — колхозни культура» яха а кхыдола плакаташ.

— Цхьанкха а мехка хула лоархlаме событи белгал ца йоаккхаш дlахийтац оаха, — йоах дешара зала заведующе, хlана тlехьара книжкача художественни самодеятельност республикански хьажаое хьалхара диплом даьккхача мохкий хьоначa кхалсаго Межидова Хеда. — Масала, колхозхой III-гlа Ерригсоюзни съезд хула ха тlакхочаш «Колхозни строй дlахо а тоаяра», фашистски Германи эшаль 25 шу долаш «Даймахе сийле хийла турпалхой» «ха дешара конференцеш йир. Хlанз, бlаьсте кхашкара балхаш сихдеччача хана, гой хьона, — хьаьчувкх Хеда сога шоай керда газеташ тlара яьхача вырезках оттаь папкаш, ерраш кийчъяьй оах (уж из «Тха района дикагlбола тхьамка лелалхараш», «Ленин ордена йола кавалераш» яхаш). Хlана оаха кийчъю «Сийле хийла ялат кхеде-рий» яха сайре.

— Хlанз-м хоржамашта кийчо еш къаьстта дукха ба тха болх, — къамела юкъе йоагlа библиотекарь Шапиановa Хьавраl. — Советски демократи, советски нааха lомадала оагоаш хажжа а шоаш хержа хила а йола божьоаш массе оагlорахьеу йаззам дlайоаlэйтаргйола литература шийчду оаха укх библиотеке меттел, дукха йолча тхоай передвижкашта а.

Из цо дущаш бlарг тlаотт хьа хоржамашта кийчъьича, дешара зале леттача книжкай выставкана. Укхаза да Советски Конституце, хоржамех йола Положени, советски демократех лаьцна кхыдолча литература.

Районе балхча кхьа культурен коммунистически сехетаеш лакхбара тlехь доккха дикъа доац Ножай-Юртарча районни библиотекай болхлоча Хасуева Куржана, Межидова Хеде, Шапиановa Хьавраlа, цу гlулакха дар свовершйоах юрта интеллигенци — хьехархой, лораш, юрта боахама специалисташ, гlуллакххой ша.

М. ЮСУПОВ.

Спорт

«ТЕРЕК» ИШАР

Орехово-Зуево яхача городе моттигерча «Знамя труда» цlи йолча командаца лайзар шоатта дийнахь «Терека» футболисташ.

Аьттув баланзар цига вай футболистий. Счет 1:2 йолаш ийшар уж.

ВАЙ СПОРТСМЕНКАЙ ТОЛАМАШ

Оаха хоам мабарра, Минске дlаьхоча гимнастика СССР-а чемпионате дакъа лоацаш я мехкан цlи деза йола Грознерий спортсменка Турищева Людмила.

Цу яхьашка хlанз хьалха бола тlа «Динамо» гимнасткаш. Хилазза аргlйоацача программагlа цар яьккхай 224,5 балл. Шоллагlча моттиге ба Гензашерча махий спортсменкаш, кхоалагlча моттиге — спартакоцаш.

Яхьашка хьалха я мехка чемпионка Бурда Любовь (Воронеж) — 37,95 балл. Цунна тlехьа я москвичка Воронина Зинаида — 37,85 балл. Кхоалагlа моттиг вай мехкахочунга Турищева Людмилайга я. Цуна я 37,75 балл.

Аьттув балац укх яхьашка совцха кхан Минске хlьта дукха ха йоацаш ГДР-ен шоаза а Европа чемпионка Карин Янц эшаьча Карасева Ольгай. Ерригга а 38,15 балл мара яц цуна. Юхьаьнца лоlамера упражненеш ен геттара дика хьоккамаш гойтар цо — 9,7 балл. Кхоссалуча 9,55 балл, бекъа тlа упражненеш еча — 9,3 балл. Бажъа брусьеш тlа гlалат а даьна 7,6 балл мара яьккханзар Карасева Ольгас.

Иштта аьттув боацаш яр вокха Ольгас Корбут брусьеш тlа яр выступлени а, цуа а хилар 7,6 балл.

Хlанз произвольни программагlа выступлени йоча тулгадарга чемпион мелагlа команда хургъя.

Грузера къаьна памятникаш

Гуржий монументальни зодчества памятникашна дукха ха хьалхагlа деха шоаш йоагlаш йола моттиг хьалаьцай ерригача искусствай историяна юкъера. Искусствоведение доктора профессора Парман Закарая издательно «Грузе къаьнаре крепосташ» яхача книжке керда оагlув хьокъа lрузе архитектурни искусствой материальни культурай lомаера. Кlоаига йоваш хиннача феодализма хананшкара гуржий крепосташ, къаьнара городаш, заманна яоа хьайовзийтаб юхадиса крепостной архитектура памятникаш дагlача районашка тохнамаш даьча lилмахочо дукхача шерашка хьийгача къих дьахинар. Шийн сийрдачен лоархlамечи книжка тlа профессора Закарая могаш юкъ — юкъерча лоархlамегlа йолча крепосташта реконструкци яра проектеш а.

АПН.

ХАОТТАМ

Тахан республике гlолаш Грозне хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а доаш, хьала лостам боацаш, гlийло, гlаьхкьача боаранга кхоачаш мух а хьийкаш да хила а фегара температура республике гlоала 23—28, Грозне 26—27 градус йовхал йолаш хила а тарлу. Дlахорча шин дийн шоа буса хувцалуш морхаш а йолаш. Цхьацца йолча моттигашка юкъ-юкъе догlа а делхаш, хьала лостам боацаш, гlийло, гlаьхкьача боаранга кхоачаш мух а хьийкаш ха хилен фегара температура буйсанна 8—13, деношка 17—22 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанцe.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Ладувгlа, хьажа

РАДИО
2 июнь.

[illegible]

РАДИО
3 июнь.

[illegible]

ТЕЛЕВИДЕНИ

[illegible]

РЕДАКЦИ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гla этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-99; редактора зам. — 3-39-11; бохитто хьажа секретара — 3-34-39; партийни вахара, культура, промышленностех отделаш — 3-42-39; юрта боахамех письмаех отделаш — 3-42-39.

«Грозненски рабочий» издательство типографи. Революцен проспект, 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-99; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-39; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-39; отдела сельского хозяйства и писем — 3-42-39.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

С 03100. Заказ № 3436.